

Budsjett-innst. S. I.

(1982-83)

**Foreløpig innstilling fra finanskomitéen om nasjonalbudsjettet for 1983
og forslag til statsbudsjett medregnet folketrygden for 1983.**

(St. meld. nr. 1, St. prp. nr. 1 med vedlegg og St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2.)

A. Nasjonalbudsjettet for 1983. Sammendrag av meldingen og St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2.

Den internasjonale økonomiske utvikling og utsiktene fremover.

Den internasjonale konjunkturedgang som startet i industrilandene i begynnelsen av 1980 har fortsatt gjennom 1981 og i første halvår 1982. Den nåværende økonomiske situasjon karakteriseres ved:

- Lav økonomisk vekst i de fleste industrialiserte land målt ved bruttonasjonalproduktet og industriproduksjonen. I mange land har det vært en nedgang i produksjonen som nå synes å ha stoppet opp.
- Fortsatt avtakende pris- og lønnsvekst, men i noe lavere takt enn før.
- Høy og økende arbeidsledighet.

Utviklingen i den internasjonale økonomi i 1983 vil bli preget av flere usikre forhold. Meldingen regner imidlertid med en moderat oppgang i den økonomiske aktivitet. Den samlede produksjonsvekst for OECD-landene i 1983 blir anslått til 2½ pst. For Norges viktigste handelspartnere regner en med at veksten fra 1982 til 1983 kan bli 2,0 pst. Industriproduksjonen ventes å stige med 3½ pst. i OECD-landene og med 2½ pst. for de land som er Norges viktigste handelspartnere. Mens importen av bearbejdede industrivarer i de land som er Norges viktigste handelspartnere antas å øke med 2½ pst. i 1982 ventes stigningen å bli 4¾ pst. i 1983.

Prisstigningen i OECD-området forutsettes å avta også gjennom 1983. Hos våre viktigste handelspartnere ventes prisstigningen i gjennomsnitt for 1983 å gå opp i 6,3 pst.

Den svake produksjonsutvikling i OECD-landene vil kunne føre til økende arbeidsledighet. Den samlede ledighet i OECD-landene ligger nå på omlag 31 millioner personer. Dette utgjør ca. 8¾ pst. av arbeidsstyrken. Antallet ledige ventes å øke noe under året 1983.

Hovedtrekk i den økonomiske utvikling i Norge i 1982.

Den internasjonale konjunkturedgang som har vedvart i over 2 år setter i øket grad sitt preg på den økonomiske utvikling i Norge. Produksjons- og etterspørselsimpulsene fra utlandet er små og store deler av næringslivet som leverer sine varer til eksport arbeider med lav kapasitetsutnyttning og dårlig lønnsomhet.

En regner ikke med at bruttonasjonalproduktet vil vise noen økning fra 1981 til 1982.

For «Fastlands-Norge» regner en med en volumvekst på ca. 0,6 pst. fra i fjor til i år. Produksjonen i industri og bergverk ventes å vise en nedgang på 1,4 pst. i inneværende år.

I 1982 anslås eksporten av olje og gass å utgjøre vel 50 milliarder kroner og driftsbalansen med utlandet et overskudd på omlag 2¾ milliarder kroner.

Den samlede sysselsetting ventes å stige med omlag ½ pst. målt i antall personer. Målt i antall årsverk blir sysselsettingen uendret fra 1981 til 1982.

Den registrerte arbeidsledighet utgjorde i august 1982 43 900 personer eller 2,7 pst. av arbeidsstyrken. Økingen i ledighet fra i fjor til i år har vært særlig markert for industri-tilknyttede yrker. Ledigheten i gjennomsnitt for 1982 blir anslått til 2¼ pst. av yrkesaktiv befolkning.

Fra 1981 til 1982 ventes konsumprisindeksen å vise en stigning på 11½ pst. eller omlag 4 prosentenheter mer enn gjennomsnittet for våre handelspartnere.

Lønnskostnader pr. produsert enhet i norsk industri i forhold til våre viktigste handelspartnere anslås å vise en forverring på 4,3 pst. i 1982.

Forhold av betydning for den økonomiske politikk i 1983.

Det har vært en svak utvikling i tradisjonell norsk vareeksport det siste tiår. Dette har sammenheng med flere forhold. Veksten i verdensøkonomien har vært lavere etter 1974. Norsk næringsliv har i tillegg tapt markedsandeler både på eksportmarkedene og hjemmemarkedet. En hovedårsak er kostnadsnivået som har vokst sterkere i Norge enn i våre konkurrentland. Dels skyldes dette sterkere lønnsvekst, dels svakere produktivtetsutvikling og dels valutakursutviklingen.

Tap av markedsandeler er også en følge av manglende markedstilpasning og varesammenstillingen. Norsk industri produserer varer hvor etterspørselsveksten har vært særlig lav. De tradisjonelle norske eksportmarkedene har vært i land hvor importveksten i 1970-årene har utviklet seg svakere enn veksten i verdenshandelen for øvrig. Norsk industri har ikke i tilstrekkelig grad møtt dette ved omstilling til annen produksjon.

Over tid vil det være en klar sammenheng mellom utviklingen i våre relative lønnskostnader pr. produsert enhet og mulighetene for å opprettholde full sysselsetting.

Fra tidlig på 1970-tallet har arbeidsledig-

heten i Norge vist en stigende tendens. Økingen i den trendmessig registrerte ledighet har sammenheng med flere forhold. Svekket konkurransevne og manglende omstilling av næringslivet har medvirket betydelig til denne utvikling.

Etter Regjeringens mening må tendensene til en klar forverring av vår konkurransevne snus. Dette blir en sentral del av en økonomisk politikk for full sysselsetting.

Følgende forhold understreker at vår konkurransevne må bedres om vi vil unngå økende ledighet i tiden fremover:

- Den økonomiske aktivitet vil bare vise en moderat øking gjennom 1983. Den økonomiske veksten i industrilandene frem mot midten av 1980-årene kan bli beskjedne. Vår evne til å konkurrere ute og hjemme vil i tilfelle være helt avgjørende dersom vi skal unngå en sterk nedbygging av norsk konkurranseutsatt næringsliv.
- I de nærmeste årene vil det ikke skje noen vesentlig øking i norsk olje- og gassproduksjon. Produksjonen antas ikke å øke før en gang etter 1985. En kan ikke basere seg på en sterk øking i realprisen på olje de nærmeste år. En kan ikke se bort fra risikoen for uendrede eller fallende realpriser på olje. Oljeinntektene gir derfor ikke grunnlag for en ytterligere ekspansjon av offentlig etterspørsel. Vil en dempe de innenlandske impulser til vår sterke inflasjons- og kostnadsvekst, vil det isolert sett være ønskelig med en klar nedgang i veksten i utgiftene på de offentlige budsjetter slik at budsjettbalansen eksklusive oljeinntekter blir styrket.
- Situasjonen for industrien er blitt meget vanskelig. Industristatistikken viser at 60 000 arbeidsplasser er i industri hvor lønnskostnadene er høyere enn verdiskapningen. Industriinvesteringene faller sterkt.

Et hovedproblem for den økonomiske politikk i tiden fremover er etter Regjeringens mening at vi fra og med 1980 da pris- og inntektsstoppen opphørte igjen er kommet helt i utakt med kostnadsutviklingen i de fleste andre land. Vi står overfor et betydelig balanse- og stagnasjonsproblem som må rettes opp dersom vi skal makte å opprettholde full sysselsetting. Det blir en hovedoppgave å få til en klart bedre utvikling enn i de senere år.

Disse problemene kan ikke løses ved kortsiktige tiltak. Det krever internasjonalt økonomisk samarbeid og en mer langsiktig økonomisk politisk strategi i Norge. Problemene er blitt så store at det vil ta tid å snu utviklingen.

Men samtidig anser Regjeringen det for viktig også å bekjempe den økende arbeidsledighet på kort sikt. Den innenlandske etterspørsel bør derfor holdes oppe i rimelig grad og i tillegg vil det bli satt inn omfattende arbeidsmarkedstiltak m. v. for å holde ledigheten nede det nærmeste halve året. På denne måten unngår en å sette i verk en mer ekspansiv økonomisk politikk generelt som i tilfelle ville bidra til en ytterligere forverring av inflasjons- og kostnadsutviklingen og dermed situasjonen på arbeidsmarkedet på noe sikt.

Etter at statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet for 1983 ble lagt frem har Sverige og deretter Finland offentliggjort nye økonomisk/politiske tiltak. Bl. a. er den svenske krone skrevet ned med 16 pst. og den finske mark med henholdsvis 4 og 6 pst.

For å motvirke de kortsiktige virkningene av de svenske og finske tiltakene fremmer Regjeringen i St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 forslag om en rekke tiltak.

Den internasjonale verdi av den norske krone blir til enhver tid bestemt ut fra et veid gjennomsnitt av 14 valutaer. Den svenske krone og den finske mark inngår i denne valutakurven. Etter at Sverige og Finland devaluerte sine valutaer har den norske regjering vedtatt at den norske kronens internasjonale verdi målt ved kurvindeksen skal forbli uendret. Det medfører at en oppskrivning av den norske krone i forhold til svenske kroner og finske mark motsvares av en tilsvarende nedskrivning av den norske krone og alle andre valutaer. Norges konkurransevne overfor de valutaer som er med i kurven endres derfor ikke gjennomsnittlig sett. Tapet i konkurransevne på kort sikt overfor svensk og finsk næringsliv må sees på bakgrunn av bedret konkurransevne overfor øvrige land.

Selv om industriens konkurransevne overfor andre land enn Sverige og Finland blir bedret etter de svenske og finske devalueringer og selv om norsk industris konkurransevne i gjennomsnitt er styrket med omlag 6 pst. i forhold til situasjonen i juli d. å. vil bedrifter som konkurrerer direkte med svenske og finske bedrifter få svekket sin konkurransevne, i hvert fall på kort sikt. På noe sikt er det grunn til å regne med at Sveriges og Finlands konkurransefortrinn vil bli redusert på grunn av sterkere pris- og kostnadsvekst innenlands. Regjeringen understreker at avgjørende for utviklingen i norsk næringslivs konkurransevne i tiden fremover er utviklingen i våre egne lønnskostnader og vår egen produktivitetsvekst. Det påligger derfor partene i arbeidslivet et stort ansvar i forbin-

delse med de sentrale og lokale inntektsoppgjørene i tiden fremover.

Isolert sett regnes det med at den samlede innenlandske etterspørsel og produksjon og totale innenlandske inntekter ikke vil bli påvirket i noen betydelig grad av den svenske og den finske devaluering. Den skjerpede konkurranse med Finland og spesielt Sverige kan imidlertid medføre produksjonsbortfall som ikke på kort sikt fullt ut kan kompenseres ved det som vinnes ved bedret konkurransevne overfor andre land. De samlede virkninger på norsk eksport- og importvolum antas imidlertid å bli begrenset.

Da devalueringene i Sverige og Finland ventes å få begrensede virkninger på samlet produksjon, inntektsopptjening og prisnivå i Norge vil også virkningene på statens skatte- og avgiftsinntekter bli små. Utenom oljeskattene legges det til grunn at statens samlede inntekter blir uendret.

Devalueringene av den svenske krone og den finske mark fører til at bruttoproduksjonsverdien i petroleumsvirksomheten øker målt i norske kroner. Isolert sett fører dette til økt skattegrunnlag. De økte oljeskattene oppveies i noen grad ved at Norges statsgjeld i utlandet øker målt i norske kroner. Rente- og avdragsbetalingene vil bli større enn tidligere regnet med.

Det økonomiske opplegget for 1983.

Det helt sentrale mål for Regjeringens politikk er å sikre arbeid for alle og å trygge og videreutvikle velferdssamfunnet. Mer enn før er det nå klart at for å nå disse målene er det nødvendig å gjenreise vekstkraften i norsk økonomi.

Det er nødvendig med en relativt stram etterspørselsregulering i 1983. Det legges til grunn en moderat konjunkturoppgang neste år. Det vil gi økende utenlandsetterspørsel etter våre tradisjonelle varer og tjenester. Utbyggingen av oljesektoren vil gi vekstimpulser til norsk økonomi. Den sterke pris- og kostnadsvekst tilsier at veksten i etterspørselen og likviditeten må begrenses for å kunne dempe inflasjonen og den innenlandske kostnadsveksten. Dette er en forutsetning for å sikre sysselsettingen på varig basis.

Isolert sett ville det ha vært ønskelig med et noe strammere budsjettopplegg enn det som legges frem. Men Regjeringen er kommet til å hensynet til sysselsettingssituasjonen på kort sikt samt ønsket om å unngå for brå endringer i politikken gjør at det alt i alt neppe ville være riktig med et vesentlig strammere opplegg. Regjeringen har lagt vekt på å utforme et opplegg som på den ene side innebærer en så vidt markert omlegging at

det vil være et positivt bidrag til en gradvis gjenreisning av vekstkraften i økonomien, mens en på den annen side ikke skaper uønskede omstillings- og ledighetsproblemer på kortere sikt.

En stram etterspørselsregulering er ikke tilstrekkelig for å oppnå dempet kostnadsutvikling. I den aktuelle situasjon vil en for restriktiv politikk kunne ta bort vekststimulanser fra økonomien. Det er derfor nødvendig å supplere etterspørselspolitikken med ytterligere tiltak for å begrense økingen i priser og kostnader og å stimulere produksjonen ut over den stimulans som kan oppnås gjennom en bedret konkurransevne.

Kostnadsveksten må dempes gjennom økt konkurranse og skattelette. Svikten i produksjonen må dessuten motvirkes gjennom tiltak som sikter mot å øke tilgangen av produkter og produksjonsfaktorer eller som bidrar til å utnytte produksjonsressursene mer effektivt.

Skattelette og omlegging av skattesystemet i en mer produktivitetsstimulerende retning vil være et viktig bidrag både for å stimulere tilbudssiden og for å begrense pris- og lønnsveksten. Spesielt viktig blir det å redusere marginalsatsene i den personlige inntektsbeskatningen.

Sparestimulerende tiltak som kan fremme investeringer i varige verdier fremfor kort-siktig forbruk vil bidra til å dempe prispresset.

Hovedelementene i Regjeringens økonomiske politikk er:

- Etterspørselsregulering gjennom finans- og kredittpolitikken.
- Pris- og inntektspolitikken.
- Nærings- og strukturpolitiske tiltak for å bedre tilbudssiden i norsk økonomi.

I den situasjon Norge nå er i kan ikke myndighetene alene, snu utviklingen i det tempo som er nødvendig. Gjennom det økonomiske opplegget har Regjeringen lagt grunnlaget for en gradvis bedring av den økonomiske utvikling. Men dette eliminerer ikke behovet for en aktiv oppfølging fra bedrifter, organisasjoner og andre deltakere i det økonomiske liv. Alle grupper i samfunnet har sitt ansvar for å trygge sysselsettingen i tiden fremover. Dette stiller krav til hver enkelt om både å vise måtehold og moderasjon og til omstillinger og innsatsvilje.

For å motvirke de kortsiktige virkningene av de svenske og finske tiltakene foreslår og varsler Regjeringen i St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 følgende tiltak:

- En reduksjon av investeringsav-

- giften fra 1. november 1982, ved at det gis ytterligere fritak for industrien.
- En reduksjon av arbeidsgiveravgiften med en prosentenheter i avgiftssonene 2, 3, og 4 med virkning fra 1. januar 1983.
 - Treforedling og produksjon av sponplater fritas for elektrisitetsavgift for 4. kvartal 1982 og 1983. Avgiften for metallstøperiene settes ned til 1 øre i 4. kvartal 1982 og 1,3 øre i 1983. For jern- og stålindustrien settes avgiften til 1,3 øre også for 2. halvår 1983.
 - Økt timeverkstøtte for 4. kvartal 1982 og 1983 for de bransjer som omfattes av dette støttetiltak i dag (Teko-industrien, Fiskehermetik, Glass og Kераmikk) og midlertidig timeverkstøtte i samme periode for bransjen Produksjon av trevarer inklusive møbler.
 - Tilsagnsfullmakten for Industrifondets tilskudd til omstillingstiltak foreslås økt med 40 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten nyttes til omstillingstiltak for å styrke forskning og teknologisk utvikling.
 - Økte bevilgninger til eksportfremmende tiltak og markedsføring.
 - Utsettelse til 1984 av nedtrappingen av transportstøtten.
 - Økt innvilgningsramme for industri-lån i Industrifondet for 4. kvartal 1982 og 1983.
 - Et års avdragsutsettelse på miljøvern-lån gitt i Industribanken til trevare- og treforedlingsindustrien.
 - Verdigransen for tollfri import fra andre land ble den 12. oktober satt ned fra kr. 1100 til kr. 500, og det ble innført en aldersgrense på 12 år.
 - Endring i Distriktsskatteloven som innebærer at ordningen med bankgaranti som sikkerhet for skatter ved avsetninger etter Distriktsskatteloven som hovedregel erstattes med krav om sikkerhet for skatt i form av bundne bankinnskudd.

Produksjon, produktivitet og sysselsetting.

Fra 1981 til 1982 ventes en mindre nedgang i bruttonasjonalproduktet. Bruttonasjonalproduktet utenom sjøfart og oljevirkosomhet anslås å stige med 0,6 pst. og utenriks sjøfart og oljeboring med 2,1 pst., mens oljeutvinning og rørtransport vil vise en nedgang på vel 4 pst.

I 1983 anslås den samlede produksjon å øke med snau 1 pst. Produksjonen i «Fastlands-Norge» anslås å øke med 1,6 pst. og utenriks sjøfart og oljeboring med 6,2 pst., mens oljeutvinning og rørtransport vil gå ned med

4,7 pst. Mens produksjonen i industri og bergverk falt med 1,4 pst. i 1982 ventes produksjonen i 1983 å øke med 0,4 pst.

Det legges opp til en rekke næringspolitiske tiltak i 1983. En bedring av strukturforholdene og tilbudssiden i norsk økonomi vil nødvendigvis måtte foregå gradvis. Dette arbeid vil bl. a. omfatte oppmykninger i etableringsloven, visse endringer i arbeidsmiljøloven, innføring av tilbakesalgsordning for kraft fra kraftkrevende industrier, prioritering av høyere teknisk utdanning, styrking av den statlige forsknings- og utviklingspolitikken samt en mer aktiv konkurransepolitikk generelt sett. I tillegg vil det som forutsatt bl. a. i den forrige regjeringens industrimelding bli foretatt en gradvis nedtrapping av de selektive støttetiltak til bedrifter og bransjer i industrien til fordel for en bedring av bedriftenes generelle rammevilkår.

Norsk industri står overfor betydelige kostnadsmessige og strukturelle problemer og en periode med nødvendige omstillinger til mer lønnsom produksjon. Det kan også være nødvendig å legge ned ulønnsom virksomhet.

En rekke statsbedrifter er kommet over i en klar underskuddsposisjon. Regjeringen vil legge opp til en mest mulig samlet drøfting og vurdering av disse selskapenes situasjon og utvikling. Siktemålet er at disse selskapene utarbeider konkrete og forpliktende handlingsplaner og at det blir lagt opp til en stram holdning overfor eventuelle tilleggsbevilgninger. Mulighetene for alternativ produksjon bør også vurderes.

Det legges opp til en rekke industripolitiske tiltak i 1983.

Regjeringen legger vekt på å styrke kreditt-tilgangen til industrien. Tilgangen på kreditt vil ikke bli et hinder for lønnsomme investeringer i næringslivet. Utlånsrammene for de statsbanker som finansierer investeringer i industrien foreslås økt med 26 pst. fra 1982 til 1983.

Ordningen med redusert elektrisitetsavgift for enkelte industribransjer og bedrifter foreslås videreført for 1. halvår 1983. For aluminiumsindustrien foreslås elektrisitetsavgiften redusert med 0,6 øre i første halvår 1983.

Støtteordningene overfor verftsindustrien ble lagt om i 1982. De nye støtteordningene forutsettes opprettholdt i 1983.

Til industribransjer for øvrig foreslås betydelige bevilgninger til bransjerettede støttetiltak og tilskuddsbevilgninger til Industrifondet. Det foreslås en viss nedtrapping av de selektive ordningene og sterkere satsing på generelle omstillings- og omstruktureringstiltak.

De ulike støtteformer til industrien over

statsbudsjettet ventes i 1982 å utgjøre 2 771 mill. kroner. For 1983 foreslås bevilget i alt 1 755 mill. kroner.

Rammene for statlige garantier vedrørende industriformål er utvidet kraftig det siste halve året. Pr. 30. juni 1982 utgjorde garantirammene 39,8 milliarder kroner mens rammen ved utgangen av 1981 var 33,4 milliarder kroner.

Samlede utbetalte lån og tilskudd til næringslivet over statsbudsjettet blir anslått å utgjøre vel 19 milliarder kroner i 1982. Dette utgjør over 23 pst. av de samlede lån og tilskudd over statsbudsjettet. For 1983 foreslås bevilget omlag 18,7 milliarder kroner.

I St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 foreslår Regjeringen en rekke tiltak som til sammen innebærer en lettelse for næringslivet på anslagsvis 1130 mill. kroner samlet i 1982 og 1983.

Bruttoproduksjonsverdien og eksportverdien i oljevirkomheten blir anslått til henholdsvis 59 og 52 milliarder kroner i 1983 eller samme beløp som anslått for inneværende år.

Det blir lagt opp til omfattende arbeidsmarkedstiltak i 1983. Siktemålet er dels å begrense ledigheten på kort sikt, dels å lette omstillings- og fornyelsesprosessen i næringslivet og et bedre fungerende arbeidsmarked.

Dette arbeid vil bestå i:

- Økt vekt på aktiv formidling. Øvrige arbeidsoppgaver er under vurdering.
- Økt vekt på opplæringstiltak for å styrke de arbeidssøkendes kvalifikasjoner.
- Økt vekt på å nå bedrifter med rekrutteringsvansker.

På stats- og trygdebudsjettet for 1983 foreslås bevilget 1 459 mill. kroner til arbeids-tiltak.

Innenlands etterspørsel.

Investeringer.

De samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital ventes å vise en nedgang på 1,4 pst. fra 1981 til 1982. Investeringene i industri og bergverk ventes å gå ned med 20 pst. og investeringene i oljesektoren med nær 15 pst.

For 1983 ventes økte investeringer i fast kapital på om lag 1,5 pst. Industriinvesteringene ventes å gå ned også i 1983. Nedgangen blir anslått til 10 pst.

Privat konsum.

Det private konsum blir anslått å øke med 1,5 pst. fra 1981 til 1982. Fra 1982 til 1983 blir veksten i privat konsum anslått til 1,5 pst.

Offentlig etterspørsel.

Statlig og kommunalt konsum blir tilsammen anslått å øke med 2,2 pst. i 1983. I 1982 blir økingen anslått til 1,1 pst.

Priser og inntekter.

To hovedformål er sentrale for pris- og inntektspolitikken i 1983:

- Den lavere prisstigning som kan registreres i 1982 sammenlignet med året før, må fortsette i 1983.
- Tapet av konkurranseevne de senere år må snus til en bedring.

Regjeringen finner det ikke tjenlig å bruke direkte reguleringer i arbeidet med å dempe pris- og kostnadsvekst. Regjeringen vil arbeide for økt priskonkurranse og økt pris- og kostnadsbevissthet.

Det økonomiske opplegget for 1983 omfatter en rekke tiltak for å redusere behovet for lønnstillegg og økte avanser, begrense kostnadsveksten og hjelpe til med å styrke konkurranseevnen:

- Kursjusteringene i sommer og høst bidrar direkte til å bedre konkurranseevnen.
- Et noe strammere kreditt- og finanspolitisk opplegg begrenser etterspørselspresset og likviditetsveksten.
- Reelle skattelettelse legger forholdene til rette for meget moderate oppgjør.
- Regjeringens prinsipielle utgangspunkt er fortsatt at hovedansvaret for lønnsoppgjørene bør ligge hos organisasjonene i arbeidslivet, men Regjeringen er innstilt på et samarbeid med partene.
- Regjeringen vil fortsette arbeidet med å avvikle selektive tiltak overfor næringslivet for å stimulere til økt produktivitet og omstilling. Tempoet i omstillingen må tilpasses den økonomiske situasjon. Subsidier fra det offentlige må ikke muliggjøre lønnsglidning. Regjeringen ønsker ikke å iverksette eller opprettholde støtte-tiltak som kan benyttes til å gi slike tillegg. Regjeringen vil følge utviklingen i bransjer og bedrifter som får statlige tilskudd.
- Rammene for lønnsutviklingen bør bestemmes av konkurranseutsatt virksomhet. I de inntektsoppgjørene hvor myndighetene er part, er Regjeringen innstilt på å følge en moderat og forsiktig linje for å hindre at disse oppgjørene kan danne et uheldig mønster i andre sektorer.

Utviklingen i lønnskostnadene og i fortjenesten pr. produsert eller omsatt enhet vil være viktig for prisutviklingen. Skal prisstigningen bli lavere neste år må veksten i de

nominelle inntekter bli lavere, dersom inntekstveksten ikke har sin bakgrunn i produktivtvekst.

Regjeringens målsetting er at prisstigningen fra 1982 til 1983 blir klart lavere enn foregående år. Under inntektsoppgjørene bør en sikte mot en inntektsutvikling som bidrar til klart lavere pris- og kostnadsvekst enn i år.

Regjeringen forutsetter at lønnsveksten blir lavere enn prisstigningen. På bakgrunn av skattelettelsene bør en slik forutsetning være rimelig og realistisk.

Regjeringen er innstilt på å revurdere pris- og lønnsanslagene etter hvert og i lys av det som skjer under inntektsoppgjørene.

Ved inntektsoppgjørene til våren vil pensjonistene få justert sine pensjoner pr. 1. mai, i tillegg til de justeringer som foreslås gjennomført fra 1. januar 1983. Ved disse justeringene vil Regjeringen legge vekt på utviklingen for de yrkesaktive.

Utenriksøkonomien.

For 1982 ventes driftsbalansen overfor utlandet å vise et overskudd på 2¾ milliarder kroner.

Ved utgangen av 1981 utgjorde Norges nettogjeld overfor utlandet 87,6 milliarder kroner. I løpet av 1982 blir nettogjelden for fastlands-Norge anslått å synke med 10,4 milliarder kroner.

For 1983 legges til grunn en stigning i den tradisjonelle eksportverdien på 13,4 pst. Volummessig anslås vareeksporten å øke med 5 pst.

Den samlede eksport av varer og tjenester anslås å øke i verdi med 9,3 pst. fra 1982 til 1983.

Den tradisjonelle vareimport blir anslått å øke i verdi med 13 pst. fra 1982 til 1983. Den samlede import av varer og tjenester blir anslått å øke verdimessig med 14,5 pst. i 1983.

Vare- og tjenestebalansen som i inneværende år ventes å gi et overskudd på nær 17,5 milliarder kroner ventes gi et overskudd på vel 11,5 milliarder kroner i 1983.

Underskuddet på rente- og stønadsbalansen blir anslått til 14,7 milliarder kroner i inneværende år og til 15,2 milliarder kroner i 1983.

Den samlede driftsbalansen overfor utlandet blir anslått å vise et underskudd på 3 650 mill. kroner i 1983.

Norges valutalikviditet målt ved Norges Banks internasjonale reserver har økt betydelig de senere år. Ved utgangen av 1981 utgjorde de internasjonale reserver 36,5 milli-

arder kroner. En venter en betydelig øking i inneværende år.

Statens gjeld til utlandet blir anslått å utgjøre om lag 6 milliarder kroner og statsbankenes vel 15 milliarder kroner ved utgangen av 1983. «Fastlands-Norges» nettogjeld til utlandet anslås å synke med 6,3 milliarder kroner i 1983.

De offentlige finanser.

I egne avsnitt nedenfor blir det redegjort for statens finanser — statsbudsjettframlegget medregnet folketrygden og statsforvaltningens samlede inntekter og utgifter — og kommunenes økonomi.

Penge- og kredittpolitikken.

Opplegget av finanspolitikken gir rom for en noe lettere kredittpolitikk i 1983.

Kredittbudsjettet for 1983 legger til grunn at det skal bli tilstrekkelig kreditt for å sikre reell vekst i boligbyggingen og for å stimulere investeringene i næringslivet. Regjeringen forutsetter at kredittbudsjettet skal kunne gjennomføres uten økinger i rentenivået på obligasjonsmarkedet og for private banker.

Den totale kreditttilførsel til private og kommuner i 1983 blir satt til 57,3 milliarder kroner. I 1982 utgjør dette beløp 50,6 milliarder kroner.

Den direkte kapitalinngang fra utlandet blir anslått til 12 milliarder kroner i 1983 mot 11,5 milliarder kroner i 1982.

Landets valutalikviditet målt ved Norges Banks internasjonale reserver har økt betydelig de senere år. Ved utgangen av 1981 utgjorde de internasjonale reserver 36,5 milliarder kroner. Ved utgangen av september 1982 utgjorde disse reserver nær 41 milliarder kroner.

Det vil ikke være nødvendig for staten å ta opp nye lån i utlandet i 1983. Statens gjeld til utlandet vil i tilfelle kunne bli redusert med 11,7 milliarder kroner i 1983.

En legger heller ikke opp til at Kommunalbanken skal ta opp nye utenlandske lån i 1983. Statsbankenes gjeld til utlandet vil dermed kunne bli redusert med 800 mill. kroner i 1983.

De obligasjonsutstedende kredittforetak vil hovedsakelig finansiere sin virksomhet ved låneopptak innenlands.

En større del av investeringene i oljeutvinning og rørtransport bør også kunne finansieres ved lån fra innenlandske kilder. For 1983 legges til grunn at oljesektoren samlet kan ta opp nye kronelån for inntil 4,5 milliarder kroner. Statoils lånebehov for 1983 blir anslått til 9 270 mill. kroner. Av dette

lånebehov vil 3 000 mill. kroner kunne dekkes ved kronelån i norske kredittinstitusjoner, mens resten dekkes ved lån fra staten.

Den innenlandske kreditttilførsel utenom kapitaltilførselen til Statoil blir anslått til 36 milliarder kroner i 1983 mot 35,3 milliarder kroner i 1982.

Samlet legger en opp til en relativt stram kredittpolitikk overfor kommunene og husholdningene.

Ikke all kreditttyting blir regulert. Det uregulerte kredittmarked omfatter lån mellom bedrifter, personer eller kommuner. Det uregulerte marked synes å ekspandere sterkt. Departementet vurderer tiltak for å få dempet denne veksten.

Forretnings- og sparebankenes utlån blir satt til 12,2 milliarder kroner i 1983 mot 11 milliarder kroner i inneværende år. Økingen innebærer bl. a. at bankenes muligheter for å yte boliglån og lån til lønnsomme investeringer bedres. Utenom lånene under spesialkvoten økes det veiledende tallet for bankenes utlånsøking med 750 mill. kroner fra 1982 til 1983.

Kommunalbankens utestående formidlingslån til kraftverk og kommuner reduseres med 366 mill. kroner i 1983. Det forutsettes at banken ikke innvilger nye slike lån i 1983.

Statsbankenes øvrige utlån blir anslått å øke med 8 005 mill. kroner i 1983. Dette gir en utlånsvekst på om lag 8 pst.

Rammen for skadeforsikringsselskapene økes til 475 mill. kroner i 1983 eller med 12 pst.

Finansieringsselskapenes utlån er satt til 250 mill. kroner i 1983 eller en vekst på 8 pst. i forhold til inneværende år. Livsforsikringsselskaper, pensjonskasser m. v. forutsettes å kunne øke sine utlån med 2,8 milliarder kroner i 1983.

Kreditttilførsel over obligasjonsmarkedet til private og kommuner settes til 8 500 mill. kroner i 1983. Private kredittforetak utenom skipsfinansieringsinstituttene og Eksportfinans skal kunne emittere lån i samme omfang som i 1982.

For kommunesektoren utenom kommunale kraftverk er den samlede ramme for opptak av nye lån på obligasjonsmarkedet eller i utlandet på 1 550 mill. kroner.

For kommunale kraftverk er rammen for opptak av nye lån satt til 3 000 mill. kroner i 1983 og for kredittforetakenes lån til boligformål er rammen for opptak av nye lån på 750 mill. kroner.

Statens brutto lånebehov ventes å øke fra knapt 10,8 milliarder kroner i 1982 til om lag 25 milliarder kroner i 1983. Denne øking forutsetter at Statoil dekker sitt kapitalbehov

fullt ut ved lån fra staten. Staten forutsettes ikke å ta opp nye lån i utlandet for 1983, og må øke sin øvrige gjeld eller trekke på kontantbeholdningen med 14,9 milliarder kroner i 1983.

Veksten i publikums likviditet eller pengemengde blir anslått til 10,9 pst. i 1983 mot 11,1 pst. i 1982.

Nærmere om statsbankene og boligfinansieringsopplegget.

Utlånsrammene for statsbankene i 1983 er basert på en sterkere prioritering av låneformål som styrker konkurranseevnen og sysselsettingen, samtidig som den sosiale standard og trygghet opprettholdes. På den annen side må det skje en mindre nedprioritering av de fleste andre formål som statsbankene skal tilgodese.

For å stimulere industriinvesteringene legges det opp til en betydelig øking i innvilgningsrammene for de statsbankene som særlig yter lån til industriformål. Innvilgningsrammene for Industribanken, Industrifondet og Håndverks- og småindustrifondet øker med 212 mill. kroner eller 25 pst. fra 1982 til 1983.

I St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 foreslår Regjeringen som et midlertidig tiltak at innvilgningsrammen for industrilån i Industrifondet for 1983 økes med 65 mill. kroner eller til 205 mill. kroner. 50 pst. av den opprinnelige ramme og den ekstraordinære kvote eller inntil 135 mill. kroner kan benyttes i 4. kvartal 1982 og første halvår 1983. Som følge av økt innvilgningsramme foreslås lån til statsbankene under kap. 2430 økt med 60 mill. kroner.

Videre foreslår Regjeringen en avdragsuttsettelse på miljøvernålan i Industribanken på ett år for trevare- og treforedlingsindustrien. Dette vil innebære en likviditetslettelse på 40 mill. kroner i 1983. Det forutsettes at renter på lånene innbetales på vanlig måte. Forslaget får ingen konsekvenser på lån fra staten til statsbankene over statsbudsjettet.

Boligfinansieringsopplegget for 1983 er lagt opp med en reell vekst i boliginvesteringene i overkant av 2 pst. fra 1982 til 1983. Forutsetningen er at det igangsettes om lag 35 500 nye boliger. Videre blir det en klar øking av investeringene i den planmessige byfornyelse. Statens boligbanker vil grunnfinansiere 20 500 nye boliger. Inntil 8 000 nye boliger finansieres gjennom lån på spesielle vilkår i forretnings- og sparebankene og i Postsparebanken. 7 000 nye boliger forutsettes igangsatt gjennom ordinær privatfinansiering. Husbankens og Landbruksbankens samlede innvilgningsramme for lån til boligformål økes fra

5 473 mill. kroner i 1982 til 5 913 mill. kroner i 1983. Innenfor denne ramme skjer en sterk opp-prioritering av Husbankens etablerings-låneordning. Rammen for slike lån økes fra 440 mill. kroner i inneværende år til 620 mill. kroner i 1983. Lån til sosiale formål i form av utbygging av sykehus, sykehjem m. v. økes med 10,6 pst.

For de øvrige statsbankene er veksten i innvilgningsrammene i 1983 moderat. Samlet vil statsbankenes innvilgningsrammer øke med knapt 6 pst. fra 12 359 mill. kroner i 1982 til 13 093 mill. kroner i 1983.

For å sikre den kredittpolitiske handlefrihet i løpet av året vil inntil 50 pst. av innvilgningsrammene for 1983 kunne nyttes innen utgangen av første halvår av 1983. For Husbankens og Landbruksbankens finansiering av nye boliger kan inntil 60 pst. benyttes frem til utgangen av første halvår.

Videre er Husbanken gitt adgang til å disponere 5 pst. av sin innvilgningsramme til nye boliger for 1983 allerede i 4. kvartal 1982. Industribanken, Håndverks- og småindustri-fondet og Kommunalbanken vil også kunne disponere noe av sin innvilgningsramme for 1983 i høst.

Renten på statsbankenes utlån blir økt med inntil 1 prosentenh. Rentesaften for statsbankenes utlån vil ligge på 11,5—12,5 målt som etterskuddsrente. Renten i statsbankene vil likevel fortsatt være subsidiert og klart lavere enn rentenivået på markedet ellers.

Samlet anslås rentestøtten til statsbankene i 1983 å utgjøre 1 039 mill. kroner mot om lag 850 mill. kroner i 1982. Uten disse renteøkningene m. v. ville rentestøtten over statsbudsjettet i 1983 blitt om lag 400 mill. kroner høyere.

Når det gjelder Statens lånekasse for utdanning, ville innvilgningene av lån i 1983 bli om lag 2 600 mill. kroner om regelverket ikke endres. Regjeringen mener det er nødvendig å begrense økingen i Lånekassens innvilgninger og foreslår enkelte endringer i regelverket. Innvilgningsrammen anslås i 1983 å utgjøre 2 425 mill. kroner.

Videre foreslås enkelte justeringer i minstegrensen for tilbakebetaling av terminbeløp.

Sparing og sparestimulerende tiltak.

Under behandlingen av Verdi Spar '82 i Stortinget våren 1982 bebudet finansministeren at en bredere gjennomgang av siktemålene med og virkningene av sparestimulerende tiltak ville bli lagt frem i forbindelse med nasjonalbudsjettet for 1983.

I vedlegg I til meldingen behandles dette spørsmål. Om dette viser en til meldingen og vedlegget.

Statlige garantiordninger.

Statens garantiansvar under de ulike garantiordninger utgjorde ved utgangen av 1981 i alt 72 035 mill. kroner av en samlet ramme på 106 561 mill. kroner.

Det mulige tap ved statlige garantier er i prinsippet lik det samlede garantiansvaret. Enkelte garantiordninger har imidlertid i praksis hittil ikke innebåret noen risiko. Dette gjelder bl. a. garanti for innskudd i Postsparebanken og for andre statsbankers innlån på obligasjonsmarkedet. For garantier for markedslån til bedrifter, eksportkreditter m. v. vil risikoen være betydelig. Tap ved f. eks. de garantiordninger som administreres av statsbankene ble om lag fordoblet fra knapt 60 mill. kroner i 1979 til mer enn 100 mill. kroner i 1981. Inntektene fra de samme ordninger var mindre enn 3 mill. kroner. Erstatningsutbetalingene på den ordinære garantiordningen under Garanti-Instituttet for Eksportkreditt utgjorde i 1981 148 mill. kroner. For 1982 forventes utbetalingene å bli fordoblet. Også for 1983 ventes meget store tap. Det kan også ventes betydelige tap under særordningen i Garanti-Instituttet for Eksportkreditt.

For flere av de statlige garantiordninger er det ønskelig med en bedre styring. Ordningene er samtidig utformet slik og prisen satt så lavt at etterspørselen etter garantier ikke begrenses i rimelig grad.

Retningslinjer for nye garantier.

Det er nødvendig å trekke opp retningslinjer som i rimelig grad begrenser etterspørselen etter statlige garantier. Regjeringen legger til grunn følgende retningslinjer:

- De statlige garantiordninger bør være selvfinansierende. Det må foregå en løpende vurdering av risikoen og risikopremien under de enkelte ordninger. Det er ønskelig innenfor bestemte grenser årlig å justere premien på løpende garantier. Også for ordninger som ikke uttrykkelig skal være selvfinansierende vil en slik adgang til premiejustering for løpende garantier være viktig. For garantier som gis heretter bør det vurderes om det skal tas forbehold om premiejustering.
- Staten bør i sin garantistillelse stille seg som simpel kausjonist. For statsgaranterte lån med valutalisens er det fortsatt aktuelt å benytte selvskyldnerkausjon.
- Den best mulige bedriftsøkonomiske vurdering av det enkelte prosjekt bør sikres. Det bør etableres en risikofordeling på pro rata basis mellom staten og det private kredittapparat for hvert enkelt lån. Sta-

tens garantiansvar bør vanligvis begrenses til 50 pst. av tapene. I unntakstilfeller bør staten på pro rata basis kunne dekke inntil 75 pst. av tapene på pro rata basis. Ved garanti for politisk risiko under Gieks særordning for utviklingsland bør staten om nødvendig kunne gå noe høyere. Staten bør søke å sikre sitt garantiansvar best mulig.

- Enkelte garantiordninger vil bli styrt gjennom årlige tilsagnsrammer som fastsettes av Regjeringen i tilknytning til budsjettoppleggene.
- Støtte over statsbudsjettet til dekning av tap eller til hel eller delvis dekning av garantiprovisjon skjer på egne utgiftsposter i statsbudsjettet. For statsbanker som stiller garantier må nettoinntektene i garantivirksomheten gå inn i et eget fond som tapene kan belastes før det er aktuelt med utbetalinger over statsbudsjettet.
- Provisjon ved statsgarantier for lån opp tatt på det private kredittmarked settes i utgangspunktet til 0,75 pst. p. a. For ordninger hvor de forventede tap tilsier en klart høyere provisjonssats benyttes høyere provisjonssatser.
- Tap under garantiordninger etter fradrag av gjenvunnet beløp fra debitor på tidligere tap må regnes som utnyttelse av garantirammen på samme måte som tilfaste garantier.

Statlige aksjeselskaper m. v.

I 1981 ble det garantert for låneopptak av statlig aksjeselskap m. v. for vel 450 mill. kroner. Hittil har ikke staten beregnet seg provisjon for garantistillelse for slike lån.

Ved garantier for nye lån til statsbedrifter m. v. vil en kreve en rimelig provisjon som i utgangspunktet settes til 0,75 pst. p. a.

Endringer i eksisterende garantiordninger.

Enkelte eksisterende garantiordninger går i dag med betydelige tap. En endring av ordningen er påkrevet ved nye garantier. For å sikre en rimelig grad av styring med ordningene må garantipremier og årlige tilsagnsrammer justeres.

Det foreslås justeringer av følgende garantiordninger: Industrifondets garantier for lån, Håndverks- og småindustrifondets (HSIF) garantier for investeringsformål og driftskreditter, Garantiordningen under Distriktenes utbyggingsfond (DUF), Selskapet for industrivekstanlegg (SIVA), Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (GIEK), herunder den al-

minnelige ordning, særordningen og kursgarantiordningen.

Om en nærmere redegjørelse for de foreslåtte justeringer viser en til meldingen.

Internasjonalisering av norsk næringsliv.

I mars 1981 ble det satt ned et utvalg med oppgave å analysere behovet for internasjonalisering av norsk næringsliv. I sin rapport satte utvalget frem konkrete forslag til statlige tiltak på 5 områder: tiltak for å øke egenkapitalen i norsk næringsliv, forslag vedrørende ytelser av garantier ved norske bedrifters etablering i utlandet, tiltak spesielt ved etableringer i utviklingsland, forslag om endringer i skattingen av norske bedrifters etablering i utlandet og tiltak på utdanningsiden.

Når det gjelder tiltak for å øke egenkapitalen i norsk næringsliv foreslås følgende:

- Statsbudsjettet omfatter forslag om en øking av adgangen til å avsette til konsolideringsfond for selskaper og en tilsvarende ordning for personlige foretak.
- Det er innført en ordning med skattefradrag ved kjøp av andeler i aksjefond. Det vurderes om ordningen bør omfatte individuelle aksjekjøp.
- Aksjefondenes adgang til å plassere i ikke kursnoterte selskaper utenlands med norske eierinteresser er under vurdering.

Ved investeringer i utviklingsland foreslås følgende tiltak:

- NORAD's låneordning for utvikling av næringslivet i utviklingsland utvides til også å omfatte deltakelse med ansvarlig lånekapital.
- Innenfor eksisterende rammer vil det bli søkt gjennomført en mer aktiv bruk av parallellfinansiering.
- Det vil bli fremmet forslag om opprettelse av en norsk ordning for ytelse av blandede kreditter og om de nødvendige endringer i statsbudsjettet 1983 for å kunne iverksette ordningen.

Når det gjelder skatting av norske etableringer i utlandet, blir det nevnt:

- Etter søknad kan Finansdepartementet frafalle eller nedsette skatt på utbytte fra utenlandske datterselskaper av selskaper hjemmehørende i Norge. Det arbeides med å forenkle reglene for norske selskapers bruk av muligheten for å få redusert eller bli fritatt for skatt på utbytte fra sine utenlandske datterselskaper.
- Det vil bli vurdert om reglene for konsernbeskatning kan endres slik at det kan gis fratrukk ved beskatning i Norge for bidrag til å dekke underskudd i norske

- selskapers utenlandske datterselskaper og filialer.
- Det vil bli foretatt en gjennomgang av bedriftsskattereglene med sikte på å utforme skatteregler som er mest mulig nøytrale med hensyn til etablering innen- og utenlands.

Det legges opp til følgende tiltak vedrørende utdanning av personell:

- Norges Eksportskole søkes sikret nødvendig finansiell støtte inntil skolen i 1986 skal være selvfinansierende. Finansierin-

gen finner sted ved at midler prioriteres på Eksportrådets budsjett.

- Støtte til det to-årige studium i internasjonal markedsføring i regi av Markedsføringsskolen er innarbeidet i budsjettforslaget for 1983.
- Staten vil medvirke til å sikre studieplasser for norske studenter i utlandet. Det er innført skattefritak for tilskudd til institutter som under medvirkning av staten forestår vitenskapelig forskning eller som under medvirkning av staten forestår yrkesopplæring som kan ha betydning for skattyteren i hans virksomhet.

B. Statsbudsjettet medregnet folketrygden for 1983. Sammendrag av meldingen, Gul bok og St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2.

Det er nødvendig med en relativt stram etterspørselsregulering i 1983.

Det legges opp til en moderat tilstramning av finanspolitikken. Hovedtrekkene i budsjettopplegget for 1983 er følgende:

- Statens samlede kjøp av varer og tjenester øker i volum med om lag 1,5 pst.
- De samlede overføringer holdes reelt på om lag samme nivå som i 1982.
- Det foreslås reelle lettelse i personbeskatningen, særlig ved demping av den progressive beskatning.
- Det foreslås lettelse i bedriftsbeskatningen.
- Regjeringen tar sikte på å unngå en reell avgiftsøkning ut fra hensynet til den direkte virkning på prisene og ønsket om å dempe inflasjonen.
- For bl. a. å dekke kostnadsøkningen og begrense veksten i forretningsdriftens underskudd og i transportsubsidiene, foreslås økninger i transporttakstene, teletakstene, portotakstene og statskraftprisen.

Ut fra hensynet til pris- og kostnadsutviklingen ville det isolert sett vært ønskelig med et enda strammere finanspolitisk opplegg for 1983. Men Regjeringen er kommet til at hensynet til sysselsettingssituasjonen på kort sikt og ønsket om å unngå for brå endringer i politikken gjør at det alt i alt neppe vil være riktig med et vesentlig strammere opplegg.

Inntektssiden.

I Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1983 foreslås en rekke endringer i regler og satser for skatter og avgifter.

De foreslåtte og vedtatte endringer i skattleggingen vedrørende personlige skattytere inkl. endringer i barnetrygden, blir anslått å gi skattelettelse regnet på årsbasis på til sammen 5 465 mill. kroner i 1983. De foreslåtte endringer vil redusere inntektene for den offentlige forvaltning i budsjettåret 1983 med 4 357 mill. kroner.

De foreslåtte endringer i bedriftsbeskatningen, inkl. lettelse i arveavgiften, blir anslått å gi en samlet skattelette på årsbasis i 1983 på til sammen 666 mill. kroner. Den offentlige forvaltnings inntekter i budsjettåret 1983 blir anslått å gå ned med 623 mill. kroner.

De foreslåtte skattelettelse vil i alt utgjøre på årsbasis 6 131 mill. kroner og på budsjettene for 1983 til sammen 4 980 mill. kroner.

Satsene for de ulike særavgifter foreslås øket med gjennomsnittlig 10 pst. De foreslåtte avgiftsendringer anslås å innbringe om lag 1 100 mill. kroner på årsbasis og ca. 1 000 mill. kroner for budsjettåret 1983.

For bl. a. å dekke kostnadsøkningen og begrense veksten i subsidiene foreslås følgende takstøkninger i statlig forretningsdrift i 1983:

Tele: 8 pst. fra 1. januar 1983.

NSB og annen transport: 10 pst. fra 1. januar 1983.

Post: 10 pst. fra 1. mars 1983.

Statskraft: 20 pst. fra 1. juli 1983.

De foreslåtte takstøkninger anslås å styrke budsjettet med vel 1 350 mill. kroner på årsbasis og med vel 1 000 mill. kroner i 1983.

Med de takstøkninger som har funnet sted

i 1982 innebærer forslagene en gjennomsnittlig takstøkning fra 1982 til 1983 på 8 pst. for Televerket, vel 12 pst. for transport og NSB, ca. 16 pst. for Postverket og 35 pst. for statskraftverkene.

Innbetaling av skatter og avgifter vedrørende produksjon og rørledningstransport av petroleum blir anslått til vel 28 070 mill. kroner i 1983. Det reviderte anslag for 1982 gir en inntekt på ca. 29 300 mill. kroner.

Det er forutsatt oppjusteringer av gebyrer, priser og takster av forskjellige slag, bl. a. rettssportler, luftfartsavgifter, losgebyrer og husleier i statens bygninger. Det legges også til grunn en betydelig økning av inntekter fra utlandet til fellesfinansierte forsvarsanlegg.

Forskjellige kapitalinntekter anslås å vise en sterk økning. Renter av kontantbeholdning og andre fordringer stiger med vel 42 pst. Renter av statens kapital i forretningsdriften øker med ca. 24 pst. og i avskrivninger og andre inntekter fra forretningsdriften med ca. 39 pst.

Sammenlignet med reviderte inntektsanslag for 1982 øker de samlede inntekter utenom oljeinntektene med 11,9 pst.

De samlede inntekter over statsbudsjettet medregnet folketrygden blir anslått å utgjøre 165 660 mill. kroner i 1983, eller 8,8 pst. mer enn anslaget over inntektene for 1982.

I St prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 foreslår Regjeringen utvidet fritak for investeringsavgift til industrien, reduksjon i arbeidsgiveravgiften i sone 2, 3 og 4, endring i distriktskatteloven og redusert el-avgift.

På årsbasis anslås disse endringer å redusere statens inntekter med til sammen 499 mill. kroner. Den samlede reduksjon på 1983-budsjettet blir anslått til 416 mill. kroner.

Utgiftssiden.

De samlede utgifter (ekskl. utlån/gjelds-avdrag) over statsbudsjettet medregnet folketrygden, vil stige fra et anslått beløp på 141 906 mill. kroner i 1982 til 156 236 mill. kroner i 1983, eller en stigning på 10,1 pst.

Lånetransaksjonene blir anslått å stige fra 22 463 mill. kroner i 1982 til 35 522 mill. kroner i 1983, eller med 58,1 pst.

Utgiftene til overføringer utgjør 105 654 mill. kroner eller ca. 68 pst. av utgiftene ekskl. lånetransaksjoner.

Statens samlede kjøp av varer og tjenester regnet i faste priser vil øke med ca. 1,5 pst. fra 1982 til 1983.

Det statlige forbruket (lønns- og driftsutgifter m. v. og militært utstyr) blir anslått å øke i mengde med 1,5 pst. Det sivile konsumet anslås å bli uendret fra 1982 til 1983.

Statlige investeringer i konsumkapital bl. a. veier, havner, flyplasser, sivile bygninger og diverse utstyr, vil gå ned med om lag 6,5 pst. i volum fra 1982 til 1983. Bevilgninger til igangsetting av nye bygg er redusert betydelig og det er en viss volumnedgang i vei-investeringene. For investeringer i statens forretningsdrift blir det anslått en økning på ca. 5,5 pst. Det er særlig investeringer i Televerket og statskraftverkene som foreslås økt.

Programområder som har forholdsvis stor utgiftsøkning fra 1982 til 1983 er militært forsvar, utviklingshjelp, rettsvesen, politi- og kriminalomsorg, boligformål, landbruk og skogbruk, elektrisitets- og vassdragsformål, telekommunikasjoner og post samt sosiale formål og helsevern under folketrygden.

Til dekning av tilleggsbevilgninger og overskridelser i løpet av budsjett-terminen foreslås under kap. 2309. Tilfeldige utgifter, post 11, ført opp 6 900,6 mill. kroner. Denne ymseposten skal bl. a. dekke pensjonsreguleringene pr. 1. mai 1983 på folketrygdens budsjett.

I budsjettforslaget for 1983 er det foreslått opprettet 168 nye stillinger netto. I 1982 ble det foreslått opprettet 764 nye stillinger og i 1981 826. Regjeringen anser det som viktig at behovet for nye stillinger i årene fremover i sterkere grad dekkes gjennom omprioriteringer og ikke ved øking av antall offentlig ansatte.

I St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 foreslår Regjeringen økt timeverkstøtte til Teko-industrien m. v., økte bevilgninger til eksportfremmende tiltak og økte bevilgninger til regional transportstøtte. På årsbasis vil disse bevilgningsforslag beløpe seg til 229 mill. kroner og utgiftsøkningen på 1983-budsjettet vil til sammen gå opp i 209 mill. kroner.

Forslaget om øking i Industrifondets innvilgningsramme for 1983 vil medføre at utgiftsposten Statens lån til statsbankene må økes med 65 mill. kroner på årsbasis og det samme beløp på 1983-budsjettet.

C. Folketrygdens budsjett for 1983. Samendrag av Gul bok og St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2.

Regjeringen har i budsjettframlegget for 1983 lagt til grunn en teknisk innarbeiding av trygdebudsjettet i det ordinære kontoplan-systemet for statsbudsjettet. Dette innebærer ingen endringer av reell art i trygdebudsjettets innhold, og folketrygden vil fortsatt bestå som en egen økonomisk enhet med selvstendig finansiering og resultatavregning. Den foreslåtte innarbeiding er begrunnet ut fra administrative og presentasjonsmessige hensyn.

Utgiftssiden.

Budsjettforslaget for 1983 er i det vesentligste satt opp på grunnlag av gjeldende regler. Det er bare foreslått innstramminger på et fåtall områder og i begrenset målestokk.

De samlede utgifter under folketrygden foreslås ført opp med 55 196 mill. kroner i 1983 eller en øking på 9,6 pst. i forhold til det korrigerede budsjett for inneværende år.

Trygdebudsjettet er basert på et grunnbeløp på kr. 21 800, idet en foreslår en ekstraordinær regulering på kr. 600 fra 1. januar 1983. Denne regulering er et forskudd på den ordinære regulering av pensjonsytelsene 1. mai 1983. Regjeringen legger til grunn at pensjonsreguleringene 1. januar og 1. mai 1983 samlet skal sikre at minstepensjonistene får minst den samme inntektsstigning som gjennomsnittet for yrkesaktive.

Det er ikke avsatt reserver til pensjonsreguleringene pr. 1. mai 1983 på folketrygdens budsjett. Utgiftene ved denne regulering vil bli å dekke over statsbudsjettet.

Inntektssiden.

Avgiftene til folketrygden foreslås i Gul bok oppkrevet med de samme satser i 1983 som i 1982.

Inntektene blir anslått å utgjøre 45 814 mill. kroner i 1983.

I St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 foreslås en reduksjon i arbeidsgiveravgiften i sone 2, 3 og 4. På årsbasis anslås dette å redusere inntektene med 265 mill. kroner og på budsjettet for 1983 med 200 mill. kroner.

Folketrygdens finansieringsbehov.

Forslaget om folketrygdens utgifter og inntekter for 1983 gir et underskudd på 9 382 mill. kroner. Dette underskuddet foreslås dekket av statskassen.

Under utgiftsanslagene er det ikke avsatt reserver til pensjonsreguleringer 1. mai 1983

og heller ikke til andre reguleringer for leger og fysioterapeuter m. v. og lønnsoppgjør for ansatte i trygdeetaten. Folketrygdens underskudd vil derfor bli betydelig større enn 9 382 mill. kroner i 1983.

Regjeringen vil nedsette et bredt sammensatt utvalg som skal utrede folketrygdens økonomi.

Budsjettets balanse.

Budsjettets balanse og etterspørselsregulering gjennom finans- og kredittpolitikken.

Regjeringen legger vekt på å få til en innstramming av finanspolitikken. Det legges opp til:

- En stram politikk på utgiftssiden generelt sett. Etter forslaget vil overføringene medregnet renteutgifter og underskuddet i statens forretningsdrift øke mindre enn bruttonasjonalproduktet. Det er også lagt opp til en nøktern linje for statens kjøp av varer og tjenester.
- En reell styrking av budsjettet gjennom en reell vekst på inntektssiden utenom skatter og avgifter.
- En takstpolitikk som fører til at veksten i budsjettets netto kapitalinnskudd og underskuddet i forretningsdriften og samferdselssubsidiene øker nominelt mindre enn bruttonasjonalproduktet.

Medregnet folketrygden anslås de samlede utgifter over statsbudsjettet før lånetransaksjoner å utgjøre 47,9 pst. av bruttonasjonalproduktet i 1983 mot 48,4 pst. i 1982.

De samlede inntekter før lånetransaksjoner eksklusive oljeskatter blir anslått å utgjøre 42,2 pst. av bruttonasjonalproduktet i 1983 eller samme forholdstall som i 1982.

Underskudd før lånetransaksjoner eksklusive oljeskatter blir anslått å utgjøre 5,7 pst. av bruttonasjonalproduktet eksklusive sjøfart og oljevirkosomhet i 1983 mot 6,2 pst. i 1982.

Kjøp av varer og tjenester medregnet bruttoutgifter til investeringsformål i forretningsdriften blir anslått å utgjøre 13,6 pst. av bruttonasjonalproduktet eksklusive sjøfart og oljevirkosomhet i 1983 eller samme prosentandel som i 1982.

I gjennomføringen av budsjettoppdraget legger Regjeringen avgjørende vekt på å unngå en svekkelse av budsjettene gjennom året. En forutsetter at nødvendige tilleggsbevilgninger som ikke kan dekkes av avsetninger

på Ymse utgifter, vil bli dekket av innsparinger i forhold til de bevilgede beløp.

Det vil være nødvendig med en stram holdning overfor tilleggsbevilgninger i 1983. Regjeringen vil som hovedregel legge dette til grunn ved behandlingen av eventuelle enkelt-saker.

Målt ved likviditetsvirkningene av finans- og kredittpolitikken legger Regjeringen opp til en moderat justering i etterspørselsreguleringen fra 1982 til 1983. I 1983 gir finans- og kredittoppleggene en tilførsel fra innenlandske klider fra omlag 15,9 prosentenheter mot 16,7 prosentenheter i 1982.

Tilførselen fra statlige sektorer til den innenlandske likviditet blir anslått å øke 8 pst. fra 1982 til 1983 mot en økning på 9 pst. fra 1981 til 1982.

Etterspørselsreguleringen for kommende år vil bli vurdert i lys av konjunkturutviklingen bl. a. i salderingsposisjonen senere i høst og i Revidert nasjonalbudsjett til våren. I den løpende gjennomføringen av finans- og kre-

dittpolitikken vil Regjeringen legge Stortingets forutsetninger til grunn. Dette innebærer at en i den løpende virkemiddelbruk i kredittpolitikken og ved gjennomføringen av finanspolitikken vil ta hensyn til Stortingets merknader til statsbudsjettforslaget, forslaget om statsbankenes innvilgningsbudsjetter og Regjeringens kredittbudsjett.

I St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 foreslår Regjeringen enkelte endringer på statsbudsjettforslagets inntekts- og utgiftsside. Anslaget for oljeskattene blir anslått å øke med 1 300 mill. kroner på årsbasis og med 700 mill. kroner på budsjettet 1983. Renteutgiftene på statens gjeld anslås å øke med 33 mill. kroner og utgiftene til avdrag med 315 mill. kroner på 1983-budsjettet.

Samlet fører forslagene til at underskudet før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter blir redusert med 625 mill. kroner i 1983 i forhold til nasjonalbudsjettet. Statens finansieringsbehov øker med 690 mill. kroner.

D. Statens samlede utgifter og inntekter. Sammendrag av Gul bok.

Statsforvaltningens samlede inntekter og utgifter omfatter statsbudsjettet medregnet trygdebudsjett og andre statsregnskaper som registrerer inn- og utbetalinger over en rekke fond, Statens pensjonskasse og endringer i skatteoppkrevernes beholdninger.

De samlede inntektsoverføringene til statsforvaltningen i 1983 blir anslått til om lag 169 200 mill. kroner. Av dette utgjør inntekter som føres over statsbudsjettet medregnet folketrygden ca. 93 pst. og over andre statsregnskaper og trygdeforvaltning ca. 7 pst.

De samlede overføringer til statsforvaltningen i form av skatter, avgifter og trygdepremier er anslått å øke med ca. 8 500 mill. kroner eller 5,9 pst.

Overføringene fra statsforvaltningen til private og kommuner viser en øking på vel 11 300 mill. kroner eller 10,6 pst. Av dette utgjør stigningen i overføring til kommuner ca. 1 900 mill. kroner eller 7,7 pst.

De samlede utgifter til fellesforbruk og nettorealinvesteringer i konsumkapital øker med nær 3 300 mill. kroner eller 10,3 pst. til 34 850 mill. kroner. Disse utgiftene utgjør dermed 20,6 pst. av de samlede inntekter i 1983.

For staten under ett vil lånetransaksjonene utgjøre ca. 12 700 mill. kroner i 1983 mot ca. 16 500 mill. kroner i 1982.

E. Statsutgifter 1984—1986.

I St. meld. nr. 86 for 1981—82, del II, om Langtidsprogrammet 1982—85 ga Regjeringen uttrykk for at på grunn av den økonomiske utviklingen er det nå blitt nødvendig med en enda sterkere begrensning i offentlige utgifter enn Langtidsprogrammet la opp til. Både det offentliges egen bruk av varer og

tjenester og veksten i offentlige overføringer til den private sektor må dempes.

En slik omlegging er en uunnåelig følge av den alvorlige inntektssvikt siden Langtidsprogrammet ble lagt fram. Det er dessuten nødvendig å redusere inflasjons- og kostnadspresset og hindre en uforsvarlig stor uten-

landsgjeld. Det må skapes rom for skattelettelser og en mer markedsorientert kredittpolitikk. En markert begrensning av veksten i offentlige utgifter og en bedre balanse mellom offentlig og privat sektor er sentrale og unnværlige elementer i Regjeringens strategi for å gjenreise veksten i økonomien.

På enkelte høyt prioriterte områder vil det fortsatt være både riktig og nødvendig å skaffe rom for en vekst i de offentlige utgiftene. Eldreomsorgen, distriktshelsetjenesten, deler av høyere undervisning og forskning, tiltak mot kriminalitet, narkotika og ungdomsproblem, barnehageutbygging, forsvar og utviklingshjelp er områder hvor Regjeringen vil forsøke å skaffe rom til en moderat vekst.

For å kunne redusere den offentlige utgiftsveksten totalt, og for å få plass til moderat vekst på høyt prioriterte områder, er det nødvendig å skjære kraftigere ned på en rekke andre områder.

Regjeringen startet denne omleggingen av finanspolitikken allerede i sitt endringsforslag til stats- og trygdebudsjettet for 1982 og omleggingen er ført videre i budsjettforslaget for 1983.

En omfattende revisjon av langtidsbudsjettene for statens virksomhet reiser en rekke vanskelige problemer som må utredes grundig. Dette arbeid krever tid og det har derfor ikke vært mulig å få ferdig et revidert og gjennomarbeidet langtidsbudsjett samtidig med budsjettforslaget for 1983.

Regjeringen har på denne bakgrunn valgt å presentere et tallmateriale for perioden 1984—86 som viser utviklingen under forutsetning av oppfølging av fattede vedtak og for øvrig uendret politikk på utgiftssiden. I tiden fremover vil Regjeringen arbeide videre med utgiftsutviklingen med sikte på å kunne legge frem grundigere materiale og vurderinger i senere dokumenter. Det tallmateriale som nå legges frem, gir en beskrivelse av utgiftsut-

viklingen under bestemte forutsetninger og må betraktes som rent foreløpige.

Utgiftsanslagene for 1984—86 er utarbeidet etter generelle retningslinjer som i hovedsak går ut på at det for de enkelte programområder gis utgiftsanslag for en uendret videreføring av den virksomhet budsjettforslaget for 1983 dekker.

På enkelte områder er det imidlertid gjort unntak fra de generelle retningslinjer. Dette gjelder områder militært forsvar, som er ført opp med 4 pst. reell vekst årlig, eksklusive kystvakten. Utviklingshjelpen er ført opp som 1 pst. av anslått brutto nasjonalprodukt. Tilskuddene til behandling i helseinstitusjoner økes reelt med 1,5 pst. årlig. Rammetilskuddene til primærhelsetjenesten og sosiale tjenester økes med henholdsvis 5 og 3 pst. årlig. På jernbaneinvesteringen er anslagene for 1984/85 i samsvar med 3 pst-alternativet i Norsk Samferdselsplan, mens 1986 foreløpig er ført opp uendret i forhold til 1985. For Televerket er anslagene basert på oppfølging av utbyggingsprogrammet 1983—86. Anslagene for jordbruksavtaler, fiskeriavtaler er i samsvar med tidligere praksis ført opp med samme beløp som i 1983. Avdrag på gjeld er ført opp i samsvar med avdragsplanen for allerede opptatte statslån. Renter på statsgjeld er beregnet på grunnlag av anslag for totalt finansieringsbehov. Renteanslagene er imidlertid meget usikre. Utlån til Statoil er ført opp i samsvar med selskapets finansieringsplan.

Ut fra dette blir det anslått at statens driftsutgifter vil øke med 1,2 pst., bygg- og anleggsgiftene med 3,2 pst. og overføringene med 3,1 pst. i gjennomsnitt pr. år. De samlede utgifter eksklusive lån blir anslått å øke med 2,7 pst. i gjennomsnitt pr. år.

De samlede utlån blir anslått å gå ned med gjennomsnittlig 27,1 pst. pr. år. De samlede utgifter vil reduseres med 1,6 pst. i gjennomsnitt pr. år i tidsrommet 1984—86.

F. Kommunenes økonomi. Sammendrag av meldingen.

I det økonomiske opplegget for 1983 legger Regjeringen opp til at de kommunale utgiftene til kjøp av varer og tjenester holdes på om lag det samme reelle nivå som i 1982.

Kredittrammen sammen med kommunenes samlede inntekter er tilpasset dette realøkonomiske opplegget.

Det kommunale konsumet regnet i volum blir anslått å øke med 2 pst. i 1983. I 1982 er denne økingen anslått til 2,7 pst.

Bruttoinvesteringene i kommunene blir anslått å gå ned med 6,5 pst. fra 1982 til 1983.

De samlede overføringer til kommuner og fylkeskommuner over statsbudsjettet medregnet folketrygden er på vel 21 milliarder kroner i 1983 eller 9,5 pst. mer enn for 1982. Ut fra den anslåtte utvikling i inntekter og utgifter antas kommuneforvaltningens underskudd før lånetransaksjoner å bli om lag 4 100 mill. kroner i 1983.

G. De offentlige finanser. Sammendrag av meldingen.

Det offentliges inntekter og utgifter omfatter statsforvaltningen og kommuneforvaltningen.

Fra og med 1980 har den offentlige forvaltning et overskudd før lånetransaksjoner. Det er oljeskattene som i det alt vesentlige bidrar til dette. Fra 1982 til 1983 ventes en nedgang i oljeskattene og dette slår ut i et mindre overskudd i 1983 enn året før. En annen faktor som viser en gunstig utvikling er netto renteutgifter.

Holder en oljeskattene utenom, har det vært et økende underskudd før lånetransaksjoner

de senere år. En regner med en fortsatt øking i underskuddet i 1982 og 1983, men at veksten er avtagende.

Underskuddet i offentlig forvaltning korrigert for oljeskatter blir anslått til 5,5 pst. av bruttonasjonalproduktet utenom oljevirk-somhet og sjøfart i 1982 og 5,2 pst. i 1983.

Det offentliges samlede kjøp av varer og tjenester blir anslått å utgjøre 29,2 pst. av bruttonasjonalproduktet uten sjøfart og oljevirk-somhet i 1982. For 1983 blir denne andelen anslått til 28,8 pst.

H. Komitéens merknader.

Komitéens flertall i foreliggende innstilling er hele komitéen med unntak av medlemmet Hagen.

Nasjonalbudsjettet.

Stagnasjon preger fortsatt den internasjonale økonomi. Produksjonen viser liten eller ingen vekst i de fleste industriland. Industriproduksjonen i OECD-landene ventes å bli 2,5 pst. lavere i 1982 enn i 1981.

Den registrerte arbeidsledighet fortsetter å stige og anslås å nå opp i 31 millioner i OECD-landene ved utgangen av inneværende år.

I sitt opplegg til økonomisk politikk for 1983 legger Regjeringen til grunn en moderat oppgang i de internasjonale konjunkturer i 1983. Produksjonen i de land Norge handler mest med antas å stige gjennomsnittlig med 2 pst. og importen av bearbejdede industri-varer i de land Norge handler med anslås å øke med 4 $\frac{3}{4}$ pst. i 1983. Norges eksport av varer utenom råolje, naturgass, skip og olje-plattform forutsettes å stige med 5 pst.

Flertallet viser til at dette er forutsetninger som Regjeringen har lagt til grunn i nasjonalbudsjettet for utformingen av opplegget for den økonomiske politikken i Norge for neste år.

Flertallet vil understreke at utsiktene for den internasjonale økonomi neste år er meget usikre. Det er grunn til å vente at de prognoser som OECD publiserte siste sommer om den økonomiske veksten i OECD-landene i 1982 og 1983 vil bli justert ned. Flertallet mener en ikke kan se bort fra at den forventede oppgang i den internasjonale økonomi blir meget svak eller helt uteblir kommende år.

Flertallet viser til at økonomisk samkvem med omverdenen betyr mer for Norge enn for de fleste land. Regnet i 1981-priser forutsettes den samlede eksport av varer og tjenester i 1983 å utgjøre snaue 48 pst. av landets samlede produksjon. Av den samlede produksjon av varer og tjenester utenom oljesektoren og sjøfart avsettes om lag $\frac{1}{4}$ til utlandet. En svakere økonomisk vekst hos våre handelspartnere enn lagt til grunn, vil svekke mulighetene for å opprettholde eller øke eksporten.

Driftsbalansen overfor utlandet har blitt sterkt bedret under de siste år. Denne forbedring skyldes den store stigning i eksportverdien av olje og gass og rørtransport fra Nordsjøen. Holder en oljevirk-somheten og skipsfarten utenom på den måten som har vært vanlig viser driftsbalansen med utlandet et økende underskudd.

Flertallet ser det slik at norsk økonomi vil stå overfor mange problemer og utfordringer i tiden fremover. Den fortsatte stagnasjon på viktige internasjonale markeder vil medføre vansker for den konkurranseutsatte del av vårt næringsliv.

Kursforskyvninger mellom valutaene på de internasjonale valutamarkeder forsterker usikkerheten og endrer konkurranseforholdene.

Flertallet viser til at som følge av de svenske og finske devalueringer fremmer Regjeringen i St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, forslag om en rekke tiltak for å motvirke de kortsiktige virkninger av disse devalueringer. Flertallet vil komme nærmere tilbake til disse tiltak nedenfor.

Antallet arbeidsløse har økt sterkt under

den senere tid. Flertallet vil understreke at hensynet til sysselsettingen og opprettholdelsen av den fulle sysselsetting må tillegges avgjørende vekt ved utformingen og gjennomføringen av den økonomiske politikk for neste år. Sentralt i dette blir innsats på alle plan for å styrke næringslivets konkurransevne.

Et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, mener at det i likhet med inneværende år blir nødvendig å føre en stram finans- og kredittpolitikk i 1983.

Produksjon, produktivitet og sysselsetting.

Flertallet viser til at den samlede produksjon utenom sjøfart og oljevirkosomhet bare ventes å stige med om lag ½ pst. i inneværende år. Produksjonen i oljevirkosomheten vil gå ned i forhold til fjoråret. Den samlede produksjon for alle næringer vil gå noe ned i inneværende år.

Produksjonen i oljevirkosomheten ventes å gå ned også i 1983 etter at det er lagt inn en nedjusteringsfaktor på 15 pst. Bruttoproduktet i alle næringer utenom sjøfart og oljevirkosomhet anslås å stige med 1,6 pst., slik at produksjonen for alle næringer som helhet antas å vise en stigning på snau 1 pst.

Bruttoproduktet i industri og bergverk som sysselsetter godt over en femtepart av alle sysselsatte, vil gå ned med snau 1½ pst. i inneværende år. Det innebærer at produksjonen i den tradisjonelle industri fortsatt ligger godt under nivået i 1974. Denne utvikling må sees i sammenheng med den sterke vekst i oljesektoren og at året 1974 var et toppår. Fra 1982 til 1983 blir det anslått en produksjonsvekst på knapt ½ pst. Veksten i industriproduksjonen i 1983 forutsettes i første rekke å finne sted i de utkonkurrerende bransjer. Etter flertallets mening kan som nevnt foran, oppgangen i de internasjonale konjunkturer bli lavere enn regnet med eller komme senere enn forutsatt. Det er derfor grunn til å frykte at produksjonen i industrien samlet, likesom under de siste par år, vil gi nedgang også i 1983.

De vanskelige forhold gjør det nødvendig med en aktiv næringspolitikk også i 1983. Ulike former for offentlig støtte er etter hvert blitt en viktig del av næringspolitikken. For 1982 er det over statsbudsjettet pr. 24. september bevilget og foreslått bevilget vel 19 milliarder kroner som tilskudd og lån til næringslivet. Av dette utgjør tilskudd og lån til industrien snau 2,4 milliarder kroner.

For 1983 er det over statsbudsjettet foreslått bevilget til sammen bort i mot 18,7 milliarder kroner. Støtte og lån til industrien er ført opp med vel 1,6 milliarder kroner.

Flertallet viser til at i St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, er foreslått i tillegg på 1983-budsjettet reduserte avgifter og økte bevilgninger til næringslivet på netto 625 mill. kroner.

Lave priser og sviktende markeder har under den siste tid ført til innskrenkninger og stans i produksjonslivet. Mange arbeidstakere går på innskrenket arbeidstid eller er midlertidig permitterte. Mange arbeidsplasser reruserer sin arbeidsstokk. I september i år ble det registrert om lagt 41 800 arbeidsledige. Tar en hensyn til sesongmessige svingninger blir det beregnede antall ledige 47 400.

Flertallet vil understreke at full sysselsetting er et overordnet mål for den økonomiske politikken. De svake konjunkturer vil gjøre det mer krevende å nå dette mål.

Flertallet slutter seg til at det legges opp en beredskapsplan for sysselsettingen. Mye taler for at en nå må holde en høy arbeidsmarkedspolitisk beredskap. Beredskapsplaner vil være nødvendige for å møte vanskelige situasjoner i enkeltbedrifter og utsatte distrikter.

Flertallet viser til at Regjeringen vil legge frem en melding om sysselsettingspolitikken. Ved behandlingen av denne melding vil Stortinget i mer bredde kunne få drøftet de ulike sider av sysselsettings- og arbeidsmarkedspolitikken.

Priser, konkurransevne og inntekter.

Et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, mener at et hovedproblem for den økonomiske politikk i tiden fremover knytter seg til priser, kostnader og næringslivets konkurransevne.

Fra 1981 til 1982 anslås konsumprisindeksen å stige med 11,5 pst. Hos våre handelspartnere forventes den gjennomsnittlige prisstigning å bli 7,5 pst. Mens lønnskostnader pr. produsert enhet i norsk industri ventes å stige med 9,5 pst. i inneværende år, blir stigningen hos våre handelspartnere anslått til 5 pst. regnet i norsk valuta. Justert for utviklingen i valutakursene anslås vår konkurransevne overfor våre handelspartnere derfor å bli forverret med om lag 4 pst. i gjennomsnitt regnet som lønnskostnader pr. produsert enhet i inneværende år.

Flertallet er oppmerksom på at tap av markedsandeler også har sammenheng med endringer i sammensetningen av etterspørselen i de land vi handler mest med.

Flertallet viser til at om en tar året 1970 som utgangspunkt har lønnskostnadene pr. produsert enhet i den norske industrien hvert år unntatt årene 1978 og 1979, steget

mer enn hos våre handelspartnere. Fra 1970 til 1982 har det vært en forverring i vår konkurransevne på vel 29 pst.

Priser og kostnader har under de siste par år steget klart svakere hos våre handelspartnere enn i Norge. Denne utvikling ser ut til å fortsette i 1983. Økningen i lønnskostnadene hos våre handelspartnere, målt i norske kroner, blir anslått å stige med om lag 8 pst. i 1983.

Et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, vil understreke at dersom ikke norske næringslivs konkurransevne skal settes ytterligere tilbake må produktivitet, kostnader og priser vise en gunstig utvikling i 1983.

Flertallet peker på at prisutviklingen neste år er vanskelig å anslå. Vårens inntektsoppgjør blir av stor betydning for utviklingen. Hensynet til konkurransevnen krever en meget moderat inntektsutvikling fra 1982 til 1983. Det vil være av stor betydning at også inntektstakere utenom de store lønnstakerorganisasjoner med høye inntekter viser moderasjon.

Utenriksøkonomien.

Flertallet viser til at etter mange år med til dels betydelige underskudd på betalingsbalansen med utlandet ga driftsbalansen for hvert av årene 1980 og 1981 overskudd. For inneværende år regner en også med et overskudd, anslått til 2¾ milliard kroner.

Dette omslag i vårt økonomiske mellomværende med utlandet skyldes den store stigningen i eksportverdien av olje og gass. Eksportverdien av poster knyttet til olje og gass i 1981 opp i over 50 milliarder kroner. Et lignende beløp kan en regne med for inneværende år. Bytte av varer og tjenester utenom oljevirksomheten anslås å gi et underskudd på bort imot 42 milliarder kroner i 1982.

I 1983 anslås driftsbalansen igjen å gi underskudd, anslått til vel 3,6 milliarder kroner, når det som vanlig regnes med 15 pst. sikkerhetsmargin på oljeproduksjonen.

Flertallet har foran pekt på de usikre forhold som gjør seg gjeldende i den internasjonale økonomi. Den økonomiske veksten i de land vi handler mest med kan bli mindre enn regnet med og dermed også disse lands import fra andre land mindre enn forutsatt. På den annen side kan konkurransen på det norske hjemmemarked bli skjerpet ved økt importpress utenfra.

Flertallet viser til St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, og Regjeringens forslag til tiltak i forbindelse med den svenske og finske deva-

luering. De enkelte tiltak som foreslås vil bli tatt opp til vurdering og avgjørelse under den regulære budsjettbehandling og vil bli behandlet og avgitt innstilling om av de berørte fagkomitéer. Flertallet finner likevel å ville uttale at den slutter seg til at det blir gjennomført særskilte tiltak i denne forbindelse.

Flertallet vil understreke at på grunn av de svake utsikter til en bedring i den internasjonale økonomi, de usikre forhold på valutamarkedene og de økte tendenser til proteksjonistiske hindringer for den internasjonale handel må en følge utviklingen nøye i tiden fremover.

Penge- og kredittpolitikken.

Et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, er enig i at det legges opp til en stram penge- og kredittpolitikk for 1983.

Flertallet viser til at Regjeringens opplegg for kredittbudsjettet og kredittpolitikken for neste år tar sikte på en god tilgang på kreditt for lønnsomme investeringer i næringslivet.

Flertallet er enig i at kredittmarkedet fortsatt reguleres og mener at de kredittinstitusjoner som forsyner næringslivet med kreditt må sikres den nødvendige tilgang på utlånsmidler. Det er delte oppfatninger i flertallet om den økning i utlånsrammene som foreslås for Industribanken, Industrifondet og Håndverks- og småindustrifondet. Flertallet er enig i at kredittforetakene som formidler kreditt særlig til mindre foretak, får en større adgang også i 1983 til å skaffe seg utlånsmidler gjennom utleggelse av obligasjonslån.

Et flertall i komitéen, alle unntatt Espelid, Hagen og Henriksen, er enig i at kreditttilførselen i 1983 må fordeles slik at boligbyggingen sikres og at en legger til grunn en reell vekst i boliginvesteringene på vel 2 pst. fra 1982 til 1983. Dette innebærer at det vil kunne igangsettes om lag 35 500 nye boliger og en klar økning av investeringene i den planmessige byfornyelse.

Flertallet viser til at statsbankenes innvilgningsramme etter Regjeringens forslag for 1983 alt i alt ligger snau 6 pst. over innvilgningsrammene for inneværende år.

Det er delte meninger i flertallet om kredittopplegget er tilstrekkelig til å sikre en rimelig finansiering av det ønskede boligprogram og om de satte rammer for enkelte andre statsbanker er tilstrekkelig til å ivareta de prioriterte oppgaver som de er tillagt.

Flertallets fraksjoner viser til

sine synspunkter og forslag i fraksjonsmerk-nadene.

Flertallet viser til at det uregulerte kredittmarked synes å ha ekspandert sterkt i 1981 og 1982. Flertallets fraksjo-ner viser til sine fraksjonsmerknader om dette.

Flertallet viser til at utlånsrentene i forretnings- og sparebankene og livsforsik-ringsselskapene styres gjennom renteerklærin-ger fra Finansdepartementet.

Flertallet slutter seg til at rentenivået på obligasjonsmarkedet og i de private banker ikke øker.

For statsbankenes utlån foreslås en rente-øking på inntil én prosentenhed.

Det er delte meninger i flertallet om dette. En viser i denne forbindelse til frak-sjonsmerk-nadene.

Flertallet vil understreke at forholdene på kredittmarkedet kan skifte raskt. An-slagene over investeringer og sparing og der-med kreditttilførsel fra ulike kilder neste år er usikre. Penge- og kredittpolitiske tiltak må derfor vurderes fortløpende.

Statlige garantiordninger.

Regjeringen legger opp til prinsipielle end-ringer når det gjelder reglene for statlige garantiordninger. Foruten å begrense statens risiko vil en slik omlegging kunne bidra til at feilinvesteringer kan unngås.

Flertallet vil samtidig understreke den positive virkning de ulike garantiordninger har hatt, ikke minst den betydning GIEK's virksomhet har hatt for fremme av norsk eks-port. Flertallet ser rimelige garanti-ordninger som et viktig industripolitisk virke-middel — spesielt i et land med vår bedrifts-struktur med mange små bedrifter. De store tap som har kommet ved en del spesielle garan-tier må ikke hindre en realistisk vurdering av den betydning garantiordningene har for norsk eksportrettet industri generelt. Omleggingen må derfor gjennomføres slik at man ønsker å opprettholde konstruktive sider ved garanti-virksomheten, samtidig som man begrenser de risikofylte ordninger og engasjementer.

Subsidiering av enkelte ordninger, hvor man finner dette nødvendig og hensiktsmessig, bør skje ved løpende tilskudd over statsbudsjettet til hel eller delvis dekning av faktiske tap.

Flertallet mener det nå er nødvendig å få trukket opp retningslinjer som i rimelig grad begrenser etterspørselen etter statlige garantier og som gir bedre styring med vekst-en i statens garantiansvar, samtidig som man søker å begrense tapene ved de ulike ordnin-ger. Ved at man i høyere grad lar garantipro-

visjonene avspeile den faktiske risiko vil etter-spørselen etter slike garantier begrenses til et riktigere nivå.

Flertallet gir i prinsippet sin tilslut-ning til det mønster for de statlige garanti-ordninger som er trukket opp i Nasjonalbud-sjettet. De statlige garantiordninger bør i ut-gangspunktet være selvfinansierende.

Flertallet er enig i at garantiordnin-gene må utformes slik at også det ordinære kredittapparat foretar en seriøs vurdering av prosjektene. På denne måten vil man bidra til å sikre en mer effektiv bruk av kreditten og av våre ressurser mer generelt.

Flertallet vil minne om at eksportga-rantiordningene utgjør en meget betydelig del av de samlede garantier. Flertallet er enig i de prinsipper Regjeringen legger til grunn for disse garantiordninger, samtidig som man vil understreke at forholdene er spesielle når det gjelder eksportkreditter. Det bør der-for vises varsomhet ved omlegging av disse garantier, bl. a. ut fra en nøye vurdering av konsekvensene for norsk eksport. Herunder må det tas hensyn til garantivilkårene for utenlandske konkurrenter. Flertallet vil fremheve at det er betenkelig å åpne for en justering av premiesatsene i garantienes løpe-tid.

Regjeringen påpeker at det under særord-ningen for utviklingsland dessverre må ventes store tap i tiden fremover.

Flertallet vil understreke betydningen av den nyvurdering og omlegging av prinsip-pene for de statlige garantier som det legges opp til i meldingen. Utviklingen har nødven-diggjort at dette arbeide gis høy prioritet. Det må også vurderes i hvilken utstrekning de private kredittinstitusjoner har reelle mulig-heter for å spille den større rolle som omleg-gingen forutsetter.

Statsbudsjettet medregnet folketrygden.

Flertallet viser til at stats- og trygde-budsjettet er slått sammen til en enhet. Tryg-debudsjettet er innarbeidet i det ordinære kon-toplan-systemet for statsbudsjettet. Folketryg-den vil fortsatt bestå som en egen økonomisk enhet med selvstendig finansiering og resultat-avregning.

Flertallet slutter seg til den foretatte omlegging.

Flertallet viser til omstående tabell hvor Regjeringens budsjettforslag for 1983 medregnet endringsforslagene satt fram i St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, sammenlignes med budsjettet for 1982 korrigert for vedtatte, fore-slåtte og anslåtte endringer.

	Statsbudsjett 1982 medregnet folketrygden (S. III med korreksjoner for endringer vedtatt, foreslått eller anslått)	Statsbudsjettet med- regnet folketrygden 1983 (Gul bok justert i hen- hold til St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2)
	Mill. kroner	Mill. kroner
1. Inntekter (ekskl. avdrag m. m.)	152 237	165 944
2. Utgifter (ekskl. avdrag m. m.)	141 906	156 478
3. Overskudd før lånetransaksjoner (1÷2)	10 331	9 466
4. Utlån, gjeldsavdrag m. m.	22 463	35 902
5. Tilbakebetalinger m. m.	350	722
6. Utlån m. m. netto (4÷5)	22 113	35 180
7. Lånemidler (6÷3)	11 782	25 714

I tabellen nedenfor gis de absolutte og prosentvise endringer i enkelte hovedstørrelser i budsjettforslaget for 1983 sett i forhold til budsjettet for 1982.

	St. prp. nr. 1 for 1983 (korrigert for St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2) sett i forhold til korrigert S. III for 1982	
	Mill. kroner	Pst.
Inntekter (ekskl. avdrag m. m.)	13 707	9,0
Samlede inntekter	14 079	9,2
Utgifter (ekskl. avdrag m. m.)	14 572	10,3
Driftsutgifter	7 695	27,0
Nybygg, anlegg m. m. ..	1 642	12,9
Overføringer	5 237	5,2
Utlån, avdrag m. m.	13 439	59,8
Samlede utgifter	28 011	17,0
Totale underskudd	13 932	118,2

Flertallet viser til at de samlede utgifter inkl. utlån etter budsjettframlegget for 1983 ligger 28 milliarder kroner eller 17 pst. over det korrigerte salderte budsjett for 1982.

Den store øking i de samlede utgifter er til dels en følge av den sterke øking av utgiftene til avdrag og utlån, som øker med snau 60 pst. Dette er igjen en følge av de økte avdrag på statsgjeld som stiger fra om lag 10,9 milliarder kroner i 1982 til vel 19 milliarder kroner i 1983. Statens lån til Statoil som går opp i nære 3,8 milliarder kroner i 1982 blir budsjetttert til nære 9,3 milliarder kroner i 1983.

De samlede utgifter, utenom gjeldsavdrag og utlån, vil øke med 10,6 milliarder kroner eller med 10,3 pst. fra 1982 til 1983.

De samlede inntekter øker med vel 14 milliarder kroner eller med 9,2 pst. fra inneværende år til 1983.

Overskuddet før lånetransaksjoner blir anslått til 9 466 mill. kroner i 1983. Dette er en

nedgang i forhold til anslaget for inneværende år.

Flertallet viser til at posten overskudd før lånetransaksjoner har gitt et betydelig beløp de siste årene. Årsaken til dette er de økte oljeinntekter. Innbetalte skatter og avgifter til staten av oljevirkosomheten blir anslått å gå opp i snau 29,3 milliarder kroner i 1982. I Gul bok for 1983 ble oljeskattene anslått å gå inn med om lag 28 milliarder kroner. Som følge av de svenske og finske devalueringer antas oljeskattene i 1983 å øke med 700 mill. kroner. Oljeinntektene vil utgjøre noe over 29 pst. av de innbetalte skatter til staten i 1983 mot anslått vel 31 pst. for inneværende år.

Holder en oljeskattene utenfor blir det et underskudd før lånetransaksjoner som pr. 13. september 1982 anslås til vel 18,9 milliarder kroner i 1982. Etter framlegget i St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, blir dette underskuddet før lånetransaksjoner anslått til 19,3 milliarder kroner for 1983.

Flertallet viser til at det er av stor betydning å kunne vurdere hvorledes finanspolitikken og budsjettpolitikken vil påvirke den økonomiske utviklingen. I nasjonalbudsjettet er foretatt en rekke beregninger og gitt en rekke tallstørrelser som søker å kaste lys over hvorledes finanspolitikken vil påvirke etterspørselen i 1982 og i 1983. De ulike beregninger og tallstørrelser som fremkommer peker i retning av at det finanspolitiske opplegg for 1983 er noe strammere inn i forhold til inneværende år. Dette vil gjelde også etter de budsjettendringer som blir foreslått i St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2.

Som nevnt ovenfor anslås budsjetttopplegget for 1983 å gi et underskudd før lånetransaksjoner i 1983 på 19,3 milliarder kroner, når en holder oljeskatten utenfor.

Flertallet viser til at gjennom sine kjøp av varer og tjenester påvirker staten den innenlandske etterspørsel.

Ut fra de begreper og definisjoner som nyt-

tes i nasjonalregnskapet blir det anslått at budsjettframlegget vil gi en volummessig øking i statens samlede kjøp av varer og tjenester på ca. 1,5 pst. fra 1982 til 1983. Statlige investeringer i konsumkapital forutsettes å gå ned med om lag 6,5 pst. i volum fra 1982 til 1983. I statens forretningsdrift vil investeringene øke med 5,5 pst. De samlede overføringer over budsjettet anslås å stige i løpende verdier med noe over 5 pst.

Flertallet viser til de endringer i skatter, avgifter og takster som foreslås.

Det foreslås en rekke endringer i skattleggingen av personer for inntektsåret 1983.

Klassefradragene ved kommuneskatteligningen vil bli økt i 1983. Dette er allerede vedtatt av Stortinget. Det særskilte skattefradraget for inntektsåret 1982 blir ikke ført videre til 1983. Regjeringen foreslår endringer som reelt vil dempe progresjonen i inntektsskatten. De fire laveste progresjonsgrensene foreslås øket med vel 10 pst. i skatteklasse 1 og noe mer i skatteklasse 2. De høyere progresjonsgrensene foreslås justert noe mindre. De marginale skattesatser foreslås redusert med 2 prosentenheter. Forsørgerfradraget i skatt for barn foreslås økt med 25 pst. og for ungdom med vel 21 pst. Forsørgerfradraget for barn skal dessuten gjelde for hele året barnet fyller 16 år. Maksimalgrensen for fradrag for legitimerede utgifter til pass og stell av barn økes med 28,6 pst. og 22,2 pst. for henholdsvis ett og to eller flere barn under 14 år. Grensen for minstefradraget foreslås økt med kr. 800 til kr. 3 900, og oppgjørsfradraget foreslås økt med kr. 200 til kr. 900. Skattytere bosatt i Finnmark og Nord-Troms foreslås gitt et ekstra fradrag i inntekt på kr. 2 000 i klasse 1 og kr. 4 000 i klasse 2. Ordningen med særfradrag for liten skatteevne bli utvidet og foreslått gjort ensartet for hele landet. Fribeholdet for innbo og løsøre foreslås økt med kr. 20 000 til kr. 100 000. Progresjonsgrensene i formuesskatten for personer foreslås justert. Progresjonsgrensene foreslås hevet samtidig som satsene for de to nederste progresjonstrinn foreslås senket med 0,1 prosentenheter og satsene for de to neste trinn med 0,2 prosentenheter. Begrensningsregelen i statsskattevedtaket foreslås endret slik at de samlede skatter ikke på noe trinn skal overstige 80 pst. av nettoinntekten ved statsskatteligningen. Det innføres en generell ordning med fondsavsetninger for personlig næringsdrivende. Det foreslås en justering av takster og bunnfradrag ved boligbeskatningen.

Flertallet viser videre til de endringer som foreslås i bedriftsbeskatningen.

Satsene for beregning av avsetning til konsolideringsfond for aksjeselskaper økes fra 10

til 16 pst. fra og med inntektsåret 1982. Formuesskatten til staten foreslås senket med 0,1 prosentenheter. Formuesverdien av ikke-børsnoterte aksjer foreslås redusert fra 75 pst. til 50 pst. av likvidasjonsverdien. Det foreslås betydelige lettelser i arveavgiften.

Barnetrygden foreslås økt med gjennomsnittlig 14,5 pst.

Regnet i forhold til uendrede regler vil de foreslåtte endringer gi en skattelettelse på 6 131 mill. kroner i 1983 regnet på årsbasis. Virkningen på budsjettene for den offentlige forvaltning i 1983 blir anslått til en redusert skatteinnngang på 4 980 mill. kroner.

De anslåtte samlede skattelettelser, inkl. den økte barnetrygd, fordeler seg med en skattelettelse på 5 465 mill. kroner for de personlige skattytere og 666 mill. kroner for bedriftene, regnet på årsbasis.

Flertallet viser til at folketrygden i St. prp. nr. 1 foreslås pålagt med samme satser i 1983 som i 1982.

Flertallet viser til at de foreslåtte lettelser i personbeskatningen vil gi en betydelig reell skattelettelse for de personlige skattytere. Legger en til grunn en prisstigning i 1983 på 10 pst. vil den reelle skattelettelse utgjøre om lag 1 550 mill. kroner på årsbasis. Økingen i barnetrygden og forsørgerfradraget er inkludert.

Flertallet viser videre til at de foreslåtte endringer i bedriftsbeskatningen sammen med tidligere vedtatte endringer medfører en bedring i bedriftenes likviditetsmessige stilling på om lag 1 270 mill. kroner i 1983 sett i forhold til 1982.

Det er delte meninger i flertallet om de foreslåtte endringer i satser og progresjonstrinn i inntektsskatten for personer og om forsørgerfradraget for barn. Om dette viser en til fraksjonsmerkknadene nedenfor. Likeledes er det delte meninger i flertallet om det særskilte inntektsfradrag for skattytere bosatt i Finnmark og Nord-Troms.

Et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, slutter seg for øvrig til de foreslåtte endringer i inntektsbeskatningen av de personlige skattytere for 1983.

Flertallet viser til at endringsforslaget vedrørende barnetrygden fremmes som egen sak for Stortinget.

Når det gjelder skattleggingen av de næringsdrivende slutter et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, seg til de foreslåtte justeringer av beløpsgrensene for innbo og løsøre under formuesskatten og endringen av verdiansettelsen for ikke-børsnoterte aksjer. Det er delte meninger i fler-

tallet om de øvrige endringsforslag. Det vises ellers til fraksjonsmerkna- dene.

Flertallet viser til at i St. prp. nr. 1. Tilleg nr. 2, om tiltak i forbindelse med de svenske og finske devalueringer foreslås arbeids- giveravgiften redusert med én prosent- enhet i avgiftssone 2, 3 og 4. Regjeringen fore- slår ellers ingen endringer i folketrygdavgif- tene for 1983. Flertallet viser til sine fraksjonsmerkna- der.

Det er delte meninger i flertallet om hvilke satser som skal gjelde for medlemsav- giften til folketrygden. Om dette viser en til fraksjonsmerkna- dene.

Flertallet viser til at grunnbeløpet i folketrygden foreslås hevet med kr. 600 fra 1. januar 1983 til kr. 21 800. Den ordinære re- gulering av pensjonsytelsene vil skje fra 1. mai 1983. Et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, er enig i at pen- sjonistene ved hovedreguleringen til våren bør sikres den samme inntektsvekst som de yrkes- aktive.

Flertallet viser til den budsjettekniske endring som foreslås gjennomført for folke- trygden hvorefter statstilskuddet til folke- trygden faller bort som egen budsjettpost. Stortinget vil i stedet gjøre et eget vedtak om at det anslåtte underskudd i folketrygden blir å dekke av statskassen.

Etter de foreliggende forslag vil folketryg- dens underskudd gå opp i om lag 9,6 milliarder kroner i 1983.

Flertallet viser til at det i folketryg- dens utgiftsbudsjett for 1983 bl. a. ikke er regnet med reserver til å dekke vårens pen- sjonsreguleringer eller lønnsoppgjøret for trygdeetatens ansatte. Folketrygdens under- skudd i 1983 vil derfor bli betydelig større enn det nevnte beløp.

Et flertall i komitéen, alle unntatt Hagen og Henriksen, ser det som en betenke- lig utvikling at folketrygdens underskudd viser en sterkt vekst. Flertallet er enig i at spørsmålet om folketrygdens økonomi blir ut- redet.

Flertallet viser til at i Budsjett-innst. S. nr. 13 som avgis senere, fremmes forslag til satser og regler for arveavgift, merverdiavgift, investeringsavgift og de enkelte særavgifter.

Flertallet viser til at merverdiavgiften og investeringsavgiften i St. prp. nr. 1 foreslås pålagt med de samme satser og etter de samme regler i 1983 som i 1982.

I St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, foreslås fritaket for investeringsavgiften til industrien betyde- lig utvidet.

Flertallet viser til sine fraksjonsmerk- nader.

Særavgiftene foreslås justert for forventet

prisstigning. Kvantumssatsene er foreslått he- vet med gjennomsnittlig 10 pst. Samlet blir de foreslåtte regelendringer anslått å gi en netto merinntekt på 1 000 mill. kroner i 1983.

Et flertall, alle unntatt Hagen og Hen- riksen, er enig i at avgiftssatsene for de sær- avgifter som er uavhengig av prisutviklingen (kvantumsavgiftene) blir justert. Den reelle verdi av disse avgiftene bør opprettholdes.

Komitéens medlem Henriksen viser til sitt forslag om økte importavgifter på biler.

Flertallet er enig i at verdiavgiften i hovedsak bør holdes på samme nivå i 1983 som i inneværende år.

Flertallet viser til at avgiftssatsene for elektrisitetsavgiften foreslås økt fra 2,2 øre til 2,5 øre på kWh. Samtidig foreslås fritak for el-avgift 1. halvår 1983 for enkelte bransjer og bedrifter. I St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, foreslås lettelsener og fritak for el-avgift i 1983 ytterligere utvidet og forlenget. Flertallet viser til sine respektive fraksjonsmerkna- der.

I budsjettforslaget for 1983 foreslås en he- ving av en rekke takster, priser og gebyrer. Flertallet viser til sine fraksjonsmerkna- der og slutter seg til disse forslag, og til at de statlige forretningsvirksomheters takst- og prispolitikk vil bli behandlet av de respektive fagkomitéer i deres innstillinger vedrørende budsjettforslaget.

Flertallet viser for øvrig til St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2, om tiltak i forbindelse med de svenske og finske devalueringer. Tiltakene og forslagene til endringer i denne proposisjo- nen vil bli nærmere vurdert og tatt standpunkt til av de respektive fagkomitéer og av Stortin- get under den regulære budsjettbehandling.

Flertallet viser til at Regjeringens bud- sjettopplegg for 1983 tar sikte på en innstram- ming i forhold til 1982. Dette er søkt gjennom- ført ved en alminnelig tilstramming i budsjet- tets utgiftsside, en betydelige styrking av andre inntekter enn skatter og avgifter og en takstpolitikk i den statlige forretningsdrift som vil redusere veksten i underskuddet og kapitalinnskuddene. Denne linje skal følges opp gjennom året. Nødvendige tilleggsbevilg- ninger som ikke kan dekkes av avsetningene på Ymseposten forutsetter Regjeringen skal dek- kes ved innsparinger på bevilgede beløp.

Det er delte meninger i flertallet om det finanspolitiske opplegget for neste år. Flertallets fraksjoner viser til sine fraksjonsmerkna- der om sitt syn på Re- gjeringens opplegg og sine alternative forslag.

Flertallet peker på at finanspolitikken må søkes tilpasset den økonomiske situasjon til

enhver tid. Flertallet har foranpekt på den store usikkerhet som gjør seg gjeldende i den internasjonale økonomi. Svikter forutset-

ningene om utviklingen ute i betydelig grad, vil også deler av det finanspolitiske opplegget måtte vurderes på nytt.

I. Fraksjonsmerknader.

HØYRE, KRISTELIG FOLKEPARTI OG SENERPARTIET

1. Innledning.

Komiteéns medlemmer formannen, Bondevik, Ditlev-Simonsen, Kullmann Five, Helland, Synnes, Talleraas og Thomassen viser til fellesinnstillingen fra de tre partiers medlemmer i finanskomitéen til Langtidsprogrammet for 1982—85 (Innst. S. nr. 366 for 1980—81), og til Budsjett-innst. S. IV for 1981—82 der Revidert Nasjonalbudsjett for inneværende år og tillegget til Langtidsprogrammet blir behandlet.

Da Stortinget behandlet regjeringen Brundtlands forslag til Langtidsprogram var det bred enighet om at det trengs en bred mobilisering av innsats fra alle grupper i samfunnet for å møte de utfordringer vi står overfor. Det vil bli et krevende mål å sikre full sysselsetting når det er massearbeidsløshet i mange andre land. Vi må få bedre resultater av det vi satser av arbeid og kapital i næringslivet — produktiviteten må økes. Det koster, og fører nødvendigvis til at noen oppgaver må vike.

Disse medlemmer vil understreke at en slik omlegging vil ta tid, og dette budsjettet representerer et ledd i en slik omlegging.

Full sysselsetting danner grunnlaget for velferdsstaten og er et hovedmål for det økonomiske opplegg også for 1983.

Det første året med ikke-sosialistisk Regjering og flertall i Stortinget har gitt en rekke resultater i tråd med Fellesinnstillingens prinsipper og en rekke saker er i ferd med å bli ført frem til konkret løsning, bl. a.:

- Barnefamilier er prioritert ved øket barne-trygd og forsørgerfradrag.
- Barnehageloven er foreslått endret bl. a. for å gi loven en kristen formålsbestemmelse.
- Rett til redusert arbeidstid for småbarnsforeldre vil øke valgfriheten mellom ute- og hjemnearbeide.
- Gjennom endring i boliglovgivning og regel-

verk vil beboere få bedret sine muligheter til å bli eier av egen bolig.

- Et viktig arbeid for å fremme reell konkurranse i markedet er iverksatt, bl. a. for å oppnå dempet prisstigning.
- Næringslivets arbeidsvilkår er bedret gjennom lettelse i bedriftsbeskatningen og for-enklinger i lov og regelverk.
- Endringene i bedriftsbeskatning har særlig vært innrettet mot mindre bedrifter, blant annet gjennom lettelse i formuesskatt og arveavgift.
- Ved budsjettbehandlingen for 1982 ble Brundtland-regjeringens foreslåtte skatteskjerpelse forhindret. Dermed gjorde en det mulig å oppnå en gitt reallønnsutvikling med lavere nominelle tillegg enn tilfelle ville vært dersom skatteskjerpelsen var blitt gjennomført.
- Aksjesparing med skattefradrag er innført som et av flere tiltak for å stimulere økt kapitaltilgang til næringslivet samt spre økonomisk innflytelse.
- Sparernes vilkår er bedret, blant annet gjennom økte rammer for sparing og aksjesparing med skattefradrag.
- I kultursektoren har man åpnet for forsøk med nærradio og kabel-TV.
- Det er vedtatt bestemmelser som skal hindre spredning av grov videovold.
- En samlet plan for vern av vassdrag vil gi mulighet til å foreta en totalvurdering av våre gjenværende vassdrag og derved avstemme utbyggingsinteresser mot miljøinteresser.
- Støtteordningene for skipsbyggingsindustrien er bedret ved omlegging av finansieringsordningene ved bygging av skip og plattformer.
- Arbeidsmiljølovens paragraf 55 A og privatskoleloven er endret.

2. Hovedmål.

De tre partiers politikk skal bygge på de kristne grunnverdier, våre kulturelle og demokratiske tradisjoner. Sentrale målsettinger i den økonomiske politikken er: